

374.13028

๑๒๗๒๑

ร.๑

ความคิดเห็นของผู้ประชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนทางไกล ในเขตมินบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

วรรณิ อับดุลสมีด

31 ส.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2540

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๔๕๖๑

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนทางไกลในเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

วรรณ อิบดุลสมัด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2540

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม ที่มีการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยศึกษาใน 2 เขตของ กรุงเทพมหานคร คือ เขตมีนบุรี และเขตหนองจอก ประชากรเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชนมุสลิมในตำแหน่งอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิด ที่ผ่านการเรียนใน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างปีการศึกษา 2536 - 2538 มีจำนวนทั้งสิ้น 544 คน

ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างมีระบบ ในอัตราส่วน 1 : 2 จากบัญชีรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 49.63 ของประชากรเป้าหมาย

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แยกเป็น 5 ด้าน คือ เนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพหุกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้ มีความยาวของ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ รูปแบบการบันทึกแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ช่วงคะแนน เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละข้อมีความเหมาะสมในระดับใด ในตอนท้ายเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอน

1.1 เมื่อพิจารณาโดยรวม ผู้นำชุมชนมุสลิมเห็นว่า การเรียนการสอนในทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการสอนของครู ($\bar{X} = 4.29$) ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$)

1.2 ความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทั้ง 50 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก คือ เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลความก้าวหน้าด้วยตนเอง สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน ความเป็นกันเองกับผู้เรียน เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน การวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาอาชีพ และการเตรียมตัวสอบล่วงหน้า

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในตัวแปรด้านอายุ เพียงกรณีเดียว คือพบว่าผู้ที่มีอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านกิจกรรมพบกลุ่มสูงกว่า ผู้ที่มีอายุน้อย (20 - 35 ปี) ส่วนกรณีอื่นและตัวแปรอื่น คือเขตการปกครอง ตำแหน่งผู้ชมชน ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

3. ปัญหาการเรียนการสอน ตามความเห็นของผู้ชมชนมุสลิม ได้แก่ ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา วุฒิการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนไม่ค่อยอยู่ในขณะให้ทำกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอนหรือการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม และนักศึกษาไม่ค่อยมาพบกลุ่ม

4. ข้อเสนอแนะของผู้ชมชนมุสลิมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ ควรจัดให้มีหลักสูตรสายอาชีพโดยเฉพาะให้เลือกเรียน จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้น ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จัดครูผู้สอนที่มีความถนัดในวิชานั้น ๆ ควรอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้มากกว่านี้ ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่บ้าง และควรควรเข้าสอนตรงตามเวลา

OPINIONS ON NONFORMAL EDUCATION, DISTANCE LEARNING PROGRAM,
OF THE MUSLIM COMMUNITY LEADERS IN MINBURI AND NONGCHOK
DISTRICTS, BANGKOK METROPOLIS

AN ABSTRACT

BY

WANNEE ABDULSAMAD

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

September 1997

This study aimed to investigate opinions on nonformal education, distance learning program, of the Muslim community leaders in Minburi and Nongchok Districts, Bangkok Metropolis. Research population consisted of 544 Muslim community leaders on the position of Imam, Koteb, Bilan, and Musyid board Committee. These community leaders graduated nonformal education, distance learning program, during 1993 - 1995 A.D.

Research samples were 270 Muslim community leaders (49.63%), systematic randomly selected from the target population.

Instrument for data collecting was rating scales questionnaire asking 5 aspects of teaching and learning activities. These aspects were curriculum content, group meeting activities, instruction, evaluation and application. Each aspect divided into 10 items, with 50 items in total. There was also an openended question for additional comments on problems and suggestions. Data collection was done by the researcher herself. Statistics for data analysis were frequency distribution, percentage, arithmetic means, standard deviation, and means comparison with t-test and F-test.

Research findings were as follows :

1. Muslim community leaders' opinions.

- 1.1 The opinions towards teaching and learning activities as a whole were at high level ($\bar{X} = 4.24$). In considering each aspects, they were also all at high level. The average of each aspect were : curriculum content ($\bar{X} = 4.29$), instruction ($\bar{X} = 4.29$), group meeting activities ($\bar{X} = 4.26$), application ($\bar{X} = 4.25$), and evaluation ($\bar{X} = 4.13$).

1.2 In considering each item, it was found that all the 50 items were at high level. The first ten highest items were : curriculum content provides sufficient knowledge for education in higher level, students could evaluate their advancements by themselves, learning matter could be applied to improving their careers, knowledge and experiences were useful for their work, teachers get along well with students, the curriculum suggests rational decision to students, students' opinion was accepted, well organize of group meeting, learning experience could be applied to career performance, and well prepared of teaching.

2. Comparison among groups. The only significant difference was found in age group. It was found that the middle age group (36 - 50 years) gained high score than the young age group leaders (20 - 35 years). No significant differences were found in other cases.

3. Problems concerning the program in the students' view were : detail of the subjects was not sufficient, nonformal education certificate was not be acceptance, students payed low attaintion to group activity, teacher did not participate in group meeting, teacher had less experience in group activity, and students did not attain group meeting.

4. Suggestions from the students were : the curriculum should provide elective course, subject matter should be more comply to daily life experience, Muslim contents should be more in the curriculum, specialize teacher for each subject should be assigned, subject contents should be more emphasized, field trip study should be organized, and teacher should be on time.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประมาณ ะกิม)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประมาณ ะกิม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๕๕. เดือน กันยายน พ.ศ. 2540

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยผลอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์ และ รศ.ประมาณ ะกะมี ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ และดูแลการทำปริญญานิพนธ์ทุกขั้นตอน จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.เชียรศรี วิวิธศิริ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ท่าน ส.ส.สมัย เจริญช่าง อาจารย์พิศมัย ยะชาไนน์ และอาจารย์สุไรยา โยธาสมุทร ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูลทางศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ประชุมชนมุสลิมทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ ด้วยการตอบแบบสอบถาม ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขออ้อมรำลึกถึงพระคุณ พ่อ แม่ ครู - อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความเมตตาตลอดมา

วรรณิ อับดุลสมัด

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ชุมชนมุสลิม	10
โครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ	14
การศึกษาทางไกล	16
หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2531	17
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530	18
หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530	20
การพบกลุ่ม	22
กระบวนการกลุ่ม	23
ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสำหรับการเรียนการสอน	23
แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม	23
หลักการพบกลุ่มของวิธีเรียนทางไกล	23
จุดมุ่งหมายของการพบกลุ่ม	23
ลักษณะการพบกลุ่ม	24

การวางแผนการพบกลุ่ม	25
กิจกรรมการพบกลุ่ม	25
ประโยชน์ที่เกิดจากพลังกลุ่ม	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
งานวิจัยในประเทศ	26
งานวิจัยในต่างประเทศ	29
3 วิธีดำเนินการ	31
รูปแบบการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	33
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	36
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน	39
เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม	48
ความคิดเห็นเพิ่มเติม	69

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	74
เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	76
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	76
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	77
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	78
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	78
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	92
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล	93
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย	96
ประวัติย่อผู้วิจัย	104

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนผู้ชุมนุมชนมุสลิมในเขตมินบุรีและเขตหนองจอกที่ผ่านการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกลในปีการศึกษา 2536 - 2538	32
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตและระดับการศึกษา	33
3	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ชุมนุมชนมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	37
4	ความคิดเห็นของผู้ชุมนุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน	40
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ชุมนุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง	49
6	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ชุมนุมชนมุสลิม	51
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ชุมนุมชนมุสลิม	53
8	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ	55
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ	57
10	การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ความคิดเห็นด้านกิจกรรมของกลุ่มของผู้ชุมนุมชนมุสลิม เมื่อจำแนกตามอายุ	59
11	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา	60

12	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา	62
13	ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอาชีพ	65
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอาชีพ	67
15	ปัญหาของผู้ชุมนุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล	70
16	ข้อเสนอแนะของผู้ชุมนุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐใช้ในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคน เพื่อรองรับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการพัฒนาประเทศโดยรวม ถ้าประชาชนมีคุณภาพย่อมเป็นที่คาดหวังว่า การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ก็ประสบผลสำเร็จตามไปด้วย

ประธาน มาลากุล ณ อยุธยา (2526 : 1) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาประเทศ ถ้าประเทศปราศจากพลเมืองที่มีคุณภาพแล้ว แม้ประเทศนั้นจะมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ยังไม่สามารถทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศได้

ความพยายามของรัฐที่มุ่งบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศได้ยอมรับว่าการศึกษาเป็นระบบของสังคมที่ได้รับการลงทุนและคาดหวังสูง เพื่อให้เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้มาตรฐานตามปณิธานและความต้องการของแต่ละประเทศ

สำหรับประเทศไทย ซึ่งอยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีอัตราเร่งของการพัฒนาและการขยายตัวด้านเศรษฐกิจในอัตราที่สูงนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การจัดการศึกษาทุกระดับ นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ นอกจากจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการกระจายการศึกษาในวงกว้าง เพื่อเป็นการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาด้วย

การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนในทางปฏิบัติ ต้องใช้การลงทุนสูง และให้บริการได้ในวงจำกัด ดังนั้น การศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้การศึกษาก่อประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น สามารถกระจายบริการการศึกษาไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาส โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการนับถือศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังพยายามขยายบริการไปสู่ประชาชนทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มน้อย

หรือที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ รัฐมีนโยบายที่จะเร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภทอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ตลอดจนการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 20)

ในประเทศไทยมีประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม (มุสลิม) จำนวนมากเป็นอันดับสองรองจากประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ โดยทั่วไปมุสลิมจะตั้งถิ่นฐานในลักษณะการกระจุกตัวเป็นกลุ่มเป็นก้อน เป็นหมู่บ้านหรือชุมชน มีวิถีชีวิตตามหลักการแห่งอิสลาม แต่ละชุมชนจะมีมัสยิดหรือสุเหร่าเป็นศูนย์กลางในการประกอบศาสนกิจ และมีการเลือกตั้งคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดขึ้นมาคณะหนึ่ง จำนวนไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน เป็นผู้นำชุมชนมุสลิม โดยมีอิหม่ามเป็นประธาน

อิหม่ามมีบทบาทเป็นผู้นำในการประกอบกิจกรรม พิธีกรรมทางศาสนา ทาหน้าที่เป็นประธานกรรมการอิสลามประจำมัสยิด รับผิดชอบในหน้าที่ร่วมกับคณะกรรมการอื่น ๆ ทั้งยังมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ปกครองสับปुरुยให้ปฏิบัติตามหลักศาสนา อบรมสั่งสอนวิทยาการทางศาสนา ตลอดจนอำนวยความสะดวกแก่บรรดาสับปुरुยในการบำเพ็ญกุศล อิหม่ามเป็นผู้นำทางศาสนาที่มีอำนาจ และเป็นที่เคารพยกย่องนับถือมากของบรรดามุสลิม นอกจากนี้ ยังเป็นที่ปรึกษาของฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไปจนถึงระดับอำเภอ บางครั้งยังทำหน้าที่คอยประสานระหว่างราษฎรกับทางราชการ

หน้าที่ของอิหม่ามไม่ได้มีขอบเขตจำกัดแต่เพียงด้านศาสนาเท่านั้น แต่หน้าที่ของเขาครอบคลุมทุกด้านในการดำเนินชีวิต ผู้นำมุสลิมเป็นเสมือนหลักยึดเหนี่ยวจิตใจในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นที่ผู้นำชุมชนมุสลิมต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องดีงาม ตลอดจนเป็นผู้มีความรู้ในสถานการณ์บ้านเมืองและสถานการณ์โลกทั่วไป ด้วย (อัลวา และอัลฟาติล. 2526 : 7)

นอกจากอิหม่ามยังมีผู้นำชุมชนมุสลิมหรือกรรมการอิสลามประจำมัสยิดคนอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ร่วมกันวางระเบียบปฏิบัติภายในมัสยิด บำรุงและซ่อมแซมมัสยิด ซักจุ่ง และส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในชุมชน แนะนำและตักเตือนให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามหลักศาสนา ระวังข้อพิพาทของสับปुरुยประจำมัสยิด จัดทาหะเบียนทรัพย์สิน เอกสารและบัญชีต่าง ๆ บริการและให้ความสะดวกแก่สังคมในอันที่จะทำให้เกิดกุศลผลบุญตามหลักการของอิสลามอีกด้วย (คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. 2537 : 71 - 72)

มุสลิมทุกคนจะต้องศึกษาทั้งทางโลก และทางธรรมควบคู่กันไป การศึกษาแต่เพียงด้านเดียว จึงเป็นการไม่สมควร (มุนีเราะฮ์ บินตุ อับดุลอะอะฟูร. 2532 : 70) เท่าที่เป็นมาผู้นับมุสลิมส่วนมากมีความรู้ด้านศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูง มีความรู้สายสามัญอยู่ในเกณฑ์ภาคบังคับ และต่ำกว่า เนื่องจากแต่ก่อนมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ เพราะมีความเชื่อว่า ถึงแม้จะเรียนสูงเท่าใด ก็ไม่สามารถเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานได้ เนื่องจากถูกสังคมกีดกันด้วยเรื่องการนับถือศาสนา อีกทั้งสถานศึกษาที่มีนั้นก็อยู่ห่างไกลจากที่อยู่อาศัย ขาดการคมนาคมที่ดี มุสลิมส่วนใหญ่จึงส่งเสริมให้บุตรหลานของตนเรียนทางด้านศาสนาอิสลามให้มีความรู้ในระดับสูง จะได้เป็นที่เคารพนับถือ ได้รับการยกย่องในสังคมมุสลิม

ในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในเขตมีนบุรีและเขตหนองจอก เป็นพื้นที่ที่มีชาวมุสลิมอยู่หนาแน่นพื้นที่หนึ่งของประเทศ ในอดีตพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ประชาชนอยู่กันอย่างสงบ มีรายได้พอเลี้ยงชีพได้เป็นอย่างดี ดังนั้นความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษาจึงมีค่อนข้างน้อย เพราะประชาชนไม่เห็นความสำคัญที่จะสนับสนุนให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนทั่วไป

ปัจจุบันเหตุการณ์ในยุคสมัยได้เปลี่ยนไป ประชาชนเห็นความสำคัญในการศึกษามากขึ้น คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ที่รับผิดชอบดูแลในเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา ซึ่งสามารถนำมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ จึงได้ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ให้มีการจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้น และสนับสนุนให้ผู้คนชุมชนได้เข้าเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง โดยเริ่มจัดการศึกษาด้วยวิธีเรียนทางไกลให้กับกลุ่มผู้คนชุมชนขึ้นในปีการศึกษา 2536 เป็นต้นมา โดยเน้นระดับประถมศึกษาเป็นสำคัญ เพราะเป็นการยกระดับความรู้พื้นฐานให้สูงขึ้น มาถึงปีการศึกษา 2539 มีผู้คนชุมชนมุสลิมเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนแล้วเกินกว่า 500 คน นับเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีของผู้คนชุมชนมุสลิมต่อการศึกษา คือ มองเห็นประโยชน์ของการศึกษาว่าสามารถนำมาพัฒนาตนและสังคมได้

การเรียนด้วยวิธีเรียนทางไกลนี้ การพบกลุ่มของผู้เรียนถือว่าเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสำคัญ เพราะ "เป็นการฝึกกระบวนการคิดเป็น ตัดสินใจแก้ปัญหา รู้จักปรับตัวเอง ให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น

แก้ปัญหาเป็นและสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม" (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 ก : 12)

ในการพบกลุ่มของผู้เรียน จะมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาการเรียนการทํากิจกรรมกลุ่มที่พัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนสามารถนำความรู้จากการเรียนและการนํากิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การที่ผู้ชุมชนมุสลิมสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลมากขึ้น จนได้รับประกาศนียบัตรในระดับต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่า 500 คน นับจากปีการศึกษา 2536 เป็นต้นมา ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ชุมชนดังกล่าว เป็นผู้มีความรู้ มีความเข้าใจต่อชีวิตและสังคมเป็นอย่างดี ดังนั้นความคิดเห็นของพวกเขาน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา จึงได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิม ที่ผ่านการเรียนระบบการศึกษานอกโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการประกอบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะเป็นประโยชน์ของการจัดการศึกษาโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการนำข้อคิดเห็นไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้ชุมชนมุสลิมได้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิม ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยพิจารณาใน 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพบกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิม โดยพิจารณาตามตัวแปรต่าง ๆ คือ เขตการปกครอง ตำแหน่งผู้นำ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิมเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชน มุสลิม ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนชาวไทยมุสลิม อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร ให้สนองกับความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้านี้ ดำเนินการในพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครใน 2 เขต คือ เขตมีนบุรี และเขตหนองจอก ใน 2 เขตนี้ มีมุสลิมอาศัยอยู่หนาแน่น มีประชากรทั้งสิ้น 231,312 คน ในจำนวนนี้เป็นมุสลิม 115,656 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรในพื้นที่ มีมัสยิดตั้งอยู่จำนวน 63 มัสยิด อยู่ในเขตมีนบุรี 22 มัสยิด และเขตหนองจอก 41 มัสยิด

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนมุสลิม ซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิดในเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก ที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกลแล้ว นับจากปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2538 มีจำนวน 544 คน เป็นผู้นำในเขตมีนบุรี 236 คน และเขตหนองจอก 308 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้คือ

3.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร เป็นการพิจารณา เนื้อหาวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรว่า มีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น สอดคล้องกับการนำไปใช้ตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน มีการจัดลำดับไว้ดีหรือไม่เพียงใด เหมาะสมกับการเรียนแต่ละระดับ มีความทันสมัย เหมาะสมกับเวลาที่ใช้เรียนเพียงใด

3.2 ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม พิจารณาเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักศึกษาทางไกลร่วมกัน จัดในวันเวลา และสถานที่ที่กลุ่มกำหนดโดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานให้เกิดกิจกรรม การพหุกลุ่มได้แก่ กิจกรรมแก้ปัญหาการเรียน กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม กิจกรรมต่อเนื่อง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในการวิจัยนี้จะสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสม ความคุ้มค่า และประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม สถานที่การพหุกลุ่ม การวางแผน และการเตรียมตัวในการพหุกลุ่ม

3.3 ด้านการสอนของครู พิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คือ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือรายวิชาที่กำหนดไว้ในการวิจัยนี้จะเน้นบทบาทของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพทั่วไป

3.4 ด้านการประเมินผล เป็นการสำรวจความรู้ความสามารถของผู้เรียนเพื่อทราบความก้าวหน้า และเพื่อทราบผลสรุปของการเรียนการสอน โดยจะมีการประเมินผล 3 ระยะคือ ประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียน ว่าใช้วิธีการใด มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนทางไกลเพียงใด

3.5 ด้านการนำไปใช้ ได้แก่ การนำความรู้ และทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้นว่าการปรับปรุงบุคลิกภาพส่วนตัว ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว ใช้ในการประกอบอาชีพการงาน และประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางสังคมทั่วไป

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการในภาค 1 ปีการศึกษา 2539 ดังนั้นประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงครอบคลุมผู้สำเร็จการศึกษาดังแต่เริ่มต้นโครงการคือ ปีการศึกษา 2536 จนถึงปีการศึกษา 2538

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ ที่นำมาศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างมี 5 ตัวแปรดังต่อไปนี้

1. เขตการปกครอง แบ่งเป็น 2 เขต คือ
 - 1) เขตมีนบุรี
 - 2) เขตหนองจอก
2. ตำแหน่งของผู้นับถือนิกาย แบ่งตามบทบาทและหน้าที่เป็น 4 กลุ่ม คือ
 - 1) อิหม่าม
 - 2) คอเต็บ
 - 3) บิหลั่น
 - 4) กรรมการมัสยิด
3. อายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 1) อายุน้อย คือ ช่วงอายุ 20 - 35 ปี
 - 2) อายุปานกลาง คือ ช่วงอายุ 36 - 50 ปี
 - 3) อายุมาก ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป
4. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษานอกโรงเรียนที่ผู้นับถือนิกาย

มุสลิมเข้าร่วมกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) ประถมศึกษา
- 2) มัธยมศึกษาตอนต้น
- 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย

5. อาชีพ แบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ

- 1) เกษตรกร
- 2) ครูสอนศาสนา
- 3) ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน
- 4) ธุรกิจหรือค้าขาย
- 5) อื่น ๆ

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แบ่งเป็น 5 ด้านคือ

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร
2. ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม
3. ด้านการสอนของครู
4. ด้านการประเมินผล
5. ด้านการนำไปใช้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้ชุมชนมุสลิมที่อยู่ในเขตการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
2. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
3. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
4. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน

5. ผู้นำชุมชนมุสลิมที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน เนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพบกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้
2. ผู้นำชุมชนมุสลิม หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้นำทางศาสนาอิสลามที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการตามพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม ได้แก่ อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการอิสลามประจำมัสยิด โดยมีตำแหน่งอิหม่ามเป็นประธาน
3. มัสยิด หรือ สุเหร่า หมายถึง ศาสนสถานที่ชาวไทยมุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจเป็นประจำ และเป็นศูนย์รวมของวัฒนธรรมประจำชุมชน รวมทั้งเป็นสถานศึกษาของเยาวชน และบุคคลทั่วไป
4. อิหม่าม หมายถึง ผู้นำในการสั่งสอน ปฏิบัติศาสนกิจในมัสยิดและดูแลกิจการของมัสยิด เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนนั้น และเป็นประธานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด
5. คอเต็บ หมายถึง ผู้สั่งสอนศีลธรรมตามพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน แก่ปวงสัปบุรุษ และทำหน้าที่แทนอิหม่ามเมื่อมีเหตุอันควร
6. บิหลั่น หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนทำความดี มาทำละหมาดและกิจกรรมอันประเสริฐร่วมกัน และทำหน้าที่แทนอิหม่ามเมื่อมีเหตุอันควร
7. คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากสัปบุรุษของมัสยิดในแต่ละมัสยิด มีกรรมการได้อย่างน้อย 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี ยกเว้น อิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น
8. สัปบุรุษ หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนของมัสยิดนั้น และมาปฏิบัติศาสนกิจที่มัสยิดเป็นประจำ รวมทั้งมีสิทธิเลือกคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้จัดเรียงลำดับตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ชุมชนมุสลิม
2. โครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ
3. การศึกษาทางไกล
4. การพบกลุ่ม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชุมชนมุสลิม

อิสลามมีต้นกำเนิดที่เมืองมักกะฮ์ ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของท่านนบี มุฮัมมัด (ซ.ล) ในปี พ.ศ. 1114 (ค.ศ. 571) เมื่อท่านอายุได้ 40 ปี ก็เริ่มประกาศศาสนาอิสลามโดยใช้เวลา 23 ปี มีผู้เลื่อมใสและหันมานับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก ท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ 63 ปี หลังจากนั้น ศาสนาอิสลามได้แพร่หลายในตะวันออกกลาง และดินแดนห่างไกลหลายทาง รวมทั้งแผ่ขยายมายังประเทศไทยด้วย

ในเอกสารของกระทรวงการต่างประเทศได้เล่าถึงประวัติความเป็นมาของศาสนาอิสลามในประเทศไทยดังนี้

ราวคริสต์ศตวรรษที่ 13 ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ศาสนาอิสลามได้เข้ามาเผยแผ่ทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยชาวอาหรับและชาวอินเดียมุสลิมที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร และการติดต่อค้าขาย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ศาสนาอิสลามได้เริ่มมีรากฐานที่มั่นคงยิ่งขึ้น และเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทย ต่อจากนั้นศาสนาอิสลามยังได้ถูกนำเข้ามาเผยแผ่ทางภาคเหนือของประเทศไทยอีกทางหนึ่ง โดยชาวจีนมุสลิมที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทย (กระทรวงการต่างประเทศ. 2521 : 3)

จากการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ และหลักฐานปรากฏในปัจจุบัน พอสันนิษฐานได้ว่า ศาสนาอิสลาม ได้เข้ามาในประเทศไทยหลายสายดังนี้ (ฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัทมินาร์. ม.ป.ป. : 46 - 50)

1. สายที่บรรพบุรุษที่เป็นชาวอาหรับ ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานรวมกันที่บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ย่านรองเมือง และแถบถนนสุริวงค์
2. สายที่บรรพบุรุษเป็นชนชาติอินเดีย กลุ่มชนเหล่านี้มีภูมิลำเนาอยู่แถวย่านถนนบำรุงเมือง ข้างวัดสัมพันธวงค์ และถนนสีลม
3. สายที่บรรพบุรุษเป็นมลายู มีถิ่นฐานอยู่ทางภาคใต้ ส่วนทางภาคกลาง ได้แก่ มินบุรี หนองจอก บางกะปิ พระโขนง อยุธยา บางบัวทอง ปากเกร็ด เพชรบุรี จะเข้เกรา นครนายก และปทุมธานี
4. สายที่บรรพบุรุษเป็นกัมพูชา อยู่ประปรายในภาคกลาง และภาคตะวันออกของไทย ที่รวมอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ส่วนใหญ่อยู่ที่หลังตลาดเจริญผล (บ้านครัว) บางส่วนอยู่แถววัดสุวรรณารามฝั่งธนบุรี ทุ่งเรียงจังหวัดสุราษฎร์ธานี และน้ำเขียว แหลมฉบัง ตัวเมืองตราด ในจังหวัดตราด
5. สายที่บรรพบุรุษเป็นจีน ตั้งรกรากทางภาคเหนือ แถวเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน บางส่วนอยู่ในกรุงเทพมหานคร

6. สายที่บรรพบุรุษเป็นอินโดนีเซีย จากหมู่เกาะมาลัคซาร์ อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน แถบริมคลองแสนแสบ ย่านมักกะสัน ยานนาวา และลุมพินี

สำหรับชุมชนมุสลิมในเขตมีนบุรีและเขตหนองจอกนั้น จัดว่าเป็นชุมชนที่มีมุสลิมอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดในเขตกรุงเทพมหานคร ดูได้จากจำนวนมัสยิด ทั้งสองเขตรวมกันมีจำนวน 63 มัสยิด ลักษณะความเป็นอยู่จะเป็นแบบครอบครัวขยาย มีความใกล้ชิดกันในระบบเครือญาติพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกัน และช่วยเหลือทุกคน การดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชนมุสลิมจะมีบรรทัดฐานเดียวกันคือ ยึดตามหลักพื้นฐานของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ (อาณัติ หมานสนิท. 2529 : 2) คือ

1. หลักความศรัทธา คือการที่จิตใจยึดมั่นโดยไม่มีข้อสงสัย หรือโต้แย้งใด ๆ ทั้งสิ้น มุสลิมจะต้องศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าว่ามีเพียงองค์เดียวเท่านั้น ศรัทธาในบรรดาเทวทูต ศรัทธาในมหาคัมภีร์ทุกฉบับ ศรัทธาในบรรดาศาสนทูตทุกท่าน ศรัทธาในวันปรโลก และกฎสภาพะการณ

2. หลักปฏิบัติ มุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติอย่างเคร่งครัดคือ (1) ต้องปฎิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ถูกกราบไหว้นอกจากอัลเลาะห์ และแท้จริง นบีผู้ยิ่งใหญ่เป็นทูตศาสนาของพระองค์ (2) ต้องละหมาด คือ การแสดงความเคารพ นมัสการต่ออัลเลาะห์ ประกอบด้วย จิตใจ วาจา และร่างกายพร้อมกัน (3) ต้องถือศีลอด คือการละเว้นจากการกิน การดื่ม การเสพ การพูดจาเหลวไหล การมีจิตอกุศล การร่วมเพศ การประพฤติชั่วทุกรูปแบบ เป็นการขัดเกลากิเลส และฝึกตนเองให้อดทนต่อสิ่งยั่วเย้าต่าง ๆ (4) ต้องบริจาคทรัพย์ส่วนเกินจำนวนหนึ่งให้แก่คนที่มีความจำเป็น เมื่อครบปี และ (5) ต้องประกอบพิธีฮัจญ์ 1 ครั้งในชั่วชีวิต แต่มีเงื่อนไขว่าบุคคลนั้นต้องอยู่ในสภาพพร้อมทั้งด้านการเงิน สุขภาพกายและจิต โดยเดินทางไปกระทำพิธีที่เมืองมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

3. หลักประจำใจ มุ่งสอนให้มุสลิมทุกคนปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความบริสุทธิ์ใจ จิตใจผูกพันกับอัลเลาะห์ตลอดเวลา ท่านศาสดามุฮัมหมัดกล่าวว่า "ท่านปฏิบัติตามนมัสการต่อพระองค์อัลเลาะห์ ประหนึ่งท่านเห็นพระองค์ แม้ข้อเท็จจริงท่านจะไม่เห็นพระองค์ก็ตาม แต่พระองค์ก็ทรงเห็นท่าน" ดังนั้น มุสลิมต้องปฏิบัติตามที่อัลเลาะห์ทรงใช้ และละเว้นตามที่พระองค์ทรงห้าม

จากการปฏิบัติตามหลักพื้นฐานนี้ จึงทำให้สังคมดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบ และตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีมุสลิม จะยกย่องเพศชายให้เป็นผู้นำ ผู้ปกครองจึงนิยมส่งบุตรหลานที่เป็นเพศชายให้ศึกษาในระดับสูง

ผู้นำจึงมีความสำคัญมากในชุมชนมุสลิม ดังนั้นผู้นำมุสลิมจึงหมายถึงบุคคลในชุมชนมุสลิมที่มีความรู้ดีในศาสนาอิสลาม และประพฤติตามหลักอย่างเคร่งครัด จนได้รับการยกย่องนับถือจากสภามุสลิมนั้น ให้เป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในรูปของคณะกรรมการ เรียกว่า คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ประกอบด้วย อิหม่าม เป็นประธานกรรมการ คอเต็บ เป็นรองประธานกรรมการ บิหลั่น เป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการมัสยิดรวมแล้วไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี ยกเว้นอิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น (คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. 2537 : 71 - 72)

ผู้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม
2. อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
3. มีความประพฤติเรียบร้อย และปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

4. กระทำพิธีกรรมในวันศุกร์ตามหลักศาสนาอิสลามเป็นเนืองนิจ
5. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ หรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นโรคอันสังคมพึงรังเกียจ
6. ไม่เคยถูกถอนออกจากตำแหน่งกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เว้นแต่เมื่อพ้นจากการถูกถอนไม่น้อยกว่าสี่ปี
7. ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษจากความผิดฐานลหุโทษ หรือกระทำความผิดโดยโทษจำคุกโดยประมาท หรือพ้นจากการรับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสี่ปี
8. มีชื่อในทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิดนั้นไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีชื่อในทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิดนั้นตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งกรรมการอิสลามประจำมัสยิด
9. มีความรู้ ความสามารถ ประกอบพิธีนมัสการได้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม และรักษาจารีตประเพณีอันดีงามของศาสนาอิสลาม
10. ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการอิสลามประจำมัสยิดต้องเป็นชาย

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. บำรุงมัสยิดและศาสนสมบัติ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดประโยชน์
2. วางระเบียบปฏิบัติภายในของมัสยิด เพื่อให้การดำเนินงานของมัสยิดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
3. ปฏิบัติตามคำแนะนำชี้แจงของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในเมื่อไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามและกฎหมาย
4. เป็นผู้นำในการปฏิบัติศาสนกิจ ชักจูงส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางที่ชอบ
5. อำนวยความสะดวกและอบรมสั่งสอนให้สัปบุรุษประจำมัสยิดปฏิบัติศาสนกิจโดยถูกต้องเคร่งครัด
6. ระวังข้อพิพาทระหว่างสัปบุรุษประจำมัสยิด
7. จัดให้มีและรักษาสมุดทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิด และตรวจตราแก้ไขเพิ่มเติมสมุดทะเบียนดังกล่าวให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

8. จัดให้มีทะเบียนทรัพย์สิน เอกสาร และบัญชีรายรับรายจ่ายของมัสยิดให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และจัดทำรายการผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และทรัพย์สินของ มัสยิด แล้วรายงานให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

9. จาหนายข้อสัปรุชประจามัสยิดออกจากทะเบียนได้ เมื่อสอบสวนแล้วปรากฏว่า ผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

10. ดูดวงจันทร์และแจ้งผลการดูดวงจันทร์ต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด และให้จุฬาราชมนตรี เป็นผู้ออกประกาศ

11. ส่งเสริมการศึกษา และกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

การพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการอิสลามประจามัสยิด

1. ตาย
2. ลาออก
3. ขาดคุณสมบัติของผู้จะดำรงตำแหน่งกรรมการอิสลามประจามัสยิดหรือพ้นจากตำแหน่ง
4. สัปรุชในเขตมัสยิดเกินกว่ากึ่งหนึ่งยื่นคำร้องให้ออก และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสอบสวนพิจารณา สั่งให้ออกจากตำแหน่ง
5. คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสอบสวนแล้ววินิจฉัยให้ออกจากตำแหน่ง โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่มัสยิด
6. มัสยิดสิ้นสภาพลง โดยถูกยุบหรือเพิกถอน
7. ครบกำหนดตามวาระ

โครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ

โครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำนี้เป็นโครงการต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 ถึงปีการศึกษา 2539 ซึ่งเริ่มดำเนินการในเขตมินบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการโดยคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพื่อนำหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ

วิธีเรียนทางไกลมาใช้ในโครงการ ความจำเป็นที่ต้องจัดการศึกษาสำหรับชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐที่มุ่งกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น ให้องค์กรท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดแนวทางการตัดสินใจแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน อันจะส่งผลไปสู่ความอยู่ดีกินดี ความเจริญก้าวหน้าของชุมชน และความมั่นคงของประเทศชาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา และผู้นำชุมชนประเภทต่าง ๆ นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น ชุมชนจะต้องเป็นแกนนำสำคัญ ดังนั้นหากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำทางศาสนา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของผู้นำแล้วผลการปฏิบัติงานย่อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้บุคคลสำคัญของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงควรขยายบริการทางการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนทุกประเภทได้มีความรู้พื้นฐานอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้นำชุมชนจะสามารถนำประสบการณ์ไปเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (คู่มือนักศึกษาศึกษานอกโรงเรียน สำหรับผู้นำชุมชน. 2536 : 5)

วัตถุประสงค์ของโครงการมีดังนี้

1. เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานทางการศึกษายาสามัญ ของผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ให้มีระดับสูงขึ้น
2. เพื่อเพิ่มประสบการณ์ และทักษะในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในหมู่ผู้นำเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารและการปกครอง
4. เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้และวิทยาการสมัยใหม่ให้แก่ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ได้นำไปพัฒนาตนเอง และถ่ายทอดแก่ผู้อื่น
5. เพื่อสร้างค่านิยม และเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาการศึกษา

จากโครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ มีผู้นำชุมชนมุสลิมเข้าร่วมโครงการ และสำเร็จการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 ถึงปีการศึกษา 2538 แยกตามเขตคือ เขตมินบุรี มีผู้จบระดับประถมศึกษา 80 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 95 คน และระดับมัธยมตอนปลาย 61 คน ส่วนในเขตหนองจอก มีผู้จบระดับประถม

ศึกษา 98 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 123 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 87 คน
(รายงานสรุปผลการเรียน วิธีเรียนทางไกล. 2536 - 2538)

การศึกษาทางไกล

การจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล มีหลักการดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
2530 : 6)

1. เป็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่อผสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ และการจัดกลุ่มผู้เรียน โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานให้เกิดกิจกรรมกลุ่ม การจัดวิทยากรสอนเสริม รวมทั้งการจัดสื่อประกอบต่าง ๆ เช่น เอกสารเสริมแบบฝึกหัด สมุดกิจกรรม เทปโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง การจัดศูนย์การเรียน ตลอดจนแหล่งวิทยากรต่าง ๆ

2. เป็นวิธีการเรียนระบบเปิด คือ เปิดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนได้อย่างทั่วถึง และส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และเวลาของการเรียน

3. พบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสาน

4. มุ่งเน้นการพึ่งตนเอง คือให้ผู้เรียนวางแผนและวิธีเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อผสม

กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยทั่วไปแบ่งได้ 3 ประเภท ประเภทแรก จัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชน มีความรู้พื้นฐานในการดำเนินชีวิต ประเภทที่สอง การบริการข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และประการสุดท้าย การเพิ่มพูนความรู้ด้านทักษะอาชีพ

สำหรับการให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตนั้น มีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ รู้จักหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการคิด การตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนประเภทนี้ได้แก่ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งจัดในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เป้าหมายของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ มีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 5)

1. เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่ยอยู่นอกระบบโรงเรียน

2. เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือและยกระดับการศึกษาของประชาชน
3. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. เพื่อส่งเสริมประชาชนให้เป็นพลเมืองดีและเกิดความสามัคคีในชาติ
5. เพื่อส่งเสริมประชาชนให้เกิดความเลื่อมใสในการปกครองประเทศตามระบบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2531

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 มีหลักการสำคัญ 4 ข้อ คือ (1) เป็นการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนหาความรู้เพิ่มเติม อันเป็นพื้นฐานให้เห็นช่องทางสำหรับประกอบอาชีพตามความเหมาะสมและความสนใจ (2) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน นำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต (3) เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ โดยส่วนรวม และให้สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น และ (4) เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี อันเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 มี 7 ข้อ คือ (1) ให้รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น (2) ให้เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม (3) ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง (4) ให้ความรู้ความสามารถ และทักษะที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาเพิ่มเติม และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รวมทั้งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (5) ให้เห็นคุณค่าของภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และให้มีทักษะในการใช้ภาษาได้ดี (6) ให้เข้าใจปัญหาพื้นฐานการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศเพื่อให้รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และ (7) ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความขยัน อดทน ประหยัด รู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติ และบำรุงรักษาสาธารณสมบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 แบ่งออกเป็น กลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือก มีรายละเอียดดังนี้

1. วิชาบังคับเรียกว่า กลุ่มประสบการณ์พื้นฐานมี 190 สภาดังนี้
 - 1) พื้นฐาน 1 มี 100 สภา แยกเป็น วิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ทักษะภาษาไทย และทักษะคณิตศาสตร์

- 2) พื้นฐาน 2 มี 50 สภาฯ แยกเป็น วิชาส่งเสริมคุณภาพชีวิต ทักษะภาษาไทย และทักษะคณิตศาสตร์
- 3) พื้นฐาน 3 มี 30 สภาฯ แยกเป็น วิชาชีพท้องถิ่น ทักษะภาษาไทย และทักษะคณิตศาสตร์
- 4) พื้นฐาน 4 มี 10 สภาฯ แยกเป็น กิจกรรมพหุกลุ่ม และจัดทำโครงการปฏิบัติ อย่างน้อย 20 ชั่วโมง

2. วิชาเลือก เรียกว่า กลุ่มประสบการณ์เสริม ให้เลือกเรียน 60 สภาฯ ดังนี้

- 1) ภาษาไทย 20 สภาฯ
- 2) คณิตศาสตร์ 20 สภาฯ
- 3) ส่งเสริมคุณภาพชีวิต แตกต่างกันไปท้องถิ่น เลือกเรียนได้ 20 สภาฯ
- 4) ภาษาต่างประเทศแยกเป็น ภาษาอังกฤษ 1 และภาษาอังกฤษ 2 อย่างละ 20 สภาฯ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน 20 สภาฯ หรือทั้ง 40 สภาฯ ก็ได้
- 5) อาชีพ (ทักษะ) เลือกเรียนหรือเทียบโอนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่า 30 สภาฯ หรือ 60 สภาฯ ซึ่งใช้เวลา 3 ชั่วโมงต่อ 1 สภาฯ

ผู้ที่จบหลักสูตรต้องสอบได้กลุ่มสภาฯประสบการณ์พื้นฐาน (บังคับ) 190 สภาฯ และกลุ่มประสบการณ์เสริม (เลือก) ไม่น้อยกว่า 60 สภาฯ โดยเลือกเรียน เทียบโอนผลการเรียน หรือผ่านข้อทดสอบตามเกณฑ์ที่กำหนดรวมไม่น้อยกว่า 250 สภาฯ และใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 500 ชั่วโมง ยกเว้นกรณีการเทียบโอนผลการเรียน ก็สามารถจบได้ก่อนกำหนด

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้ต้องการศึกษาหาความรู้ แต่พลาดโอกาสที่จะเข้ามาต่อในระบบโรงเรียนซึ่งมีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อันเป็นพื้นฐานให้เห็นช่องทางสำหรับประกอบอาชีพตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด ตลอดจนรู้จักหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการนี้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกงานอาชีพ หรือเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น

2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหาความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพในด้านจริยธรรม วัฒนธรรม เจตคติ และพฤติกรรมไปในแนวทางอันจะเป็นการช่วยพัฒนาประเทศ

5. เป็นการศึกษาที่จัดให้ประสานสัมพันธ์กันทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีดังนี้

1. รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิดเป็น ซึ่งมีองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ

2. มีความรู้และทักษะเพียงพอแก่การศึกษาเพิ่มเติม การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต

3. เห็นคุณค่า และดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

5. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

6. มีเจตคติที่ดีต่อสังคม มีกิริยาอัน อ่อนน้อม และประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวน บำรุงรักษาสาธารณสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แยกออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. หมวดวิชาบังคับ มี 4 หมวดวิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต และโลกของงานอาชีพ

2. หมวดวิชาเลือก มี 6 หมวดวิชา คือ ภาษาไทย 1 คณิตศาสตร์ ซึ่งแยกเป็น คณิตศาสตร์ 1 และคณิตศาสตร์ 2 (เลือกเรียน 1 หมวดตามลำดับ) ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งแตกต่างกันตามท้องถิ่น (เลือกเรียน 1 หมวด) ภาษาต่างประเทศ แยกเป็น ภาษาอังกฤษ 1 และภาษาอังกฤษ 2 (เลือกเรียน 1 หมวด) วิทยาศาสตร์ แยกเป็น วิทยาศาสตร์ 1 และ วิทยาศาสตร์ 2 (เลือกเรียน 1 หมวด) และวิชาอาชีพที่เป็นการฝึกทักษะ แยกเป็นวิชาอาชีพ 1 วิชาอาชีพ 2 และวิชาอาชีพ 3 (200 ชั่วโมง ต่อ 1 หมวด)

3. กิจกรรม ผู้เรียนจะต้องร่วมกิจกรรมกลุ่มตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ผู้จบหลักสูตรต้องเรียนวิชาบังคับ 4 หมวด สำหรับวิชาเลือก จะเรียนหรือเทียบโอนได้ ไม่น้อยกว่า 3 หมวดวิชา ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ใช้ เวลาเรียนอย่างน้อย 2 ปี (4 ภาคเรียน) ยกเว้น กรณีเทียบโอนผลการเรียน อาจจบได้ ก่อนกำหนด

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 มีหลักการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรต่อเนื่องหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งให้การศึกษาทั่วไป และพื้นฐานวิชาอาชีพอย่างกว้าง ๆ มาแล้ว สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเลือกกลุ่ม วิชาตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจ เพื่อผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งฝึกผู้เรียนให้มีประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความรู้ ความชำนาญ ที่สามารถจะนำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือเป็นพื้นฐาน สำหรับศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
3. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ความสันทัดและความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์
4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและความกล้าทางจริยธรรม ทั้งนี้ให้เน้นการประพฤติปฏิบัติเป็นสำคัญ
5. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผสมผสานความรู้ การปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับภาวะ เศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเลือกเพ้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

7. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันใช้ความรู้ ความสามารถ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสังคม

8. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สามารถศึกษาหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รักการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน และรู้จักประหยัด

3. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ

4. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพของตนในทางสร้างสรรค์บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา

6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์

7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหา และข้อขัดแย้งด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกออกเป็น

3 ส่วน คือ

1. หมวดวิชาบังคับ มี 5 หมวด คือ หมวดภาษาไทย หมวดสังคมศึกษา 1 หมวดวิทยาศาสตร์ 1 หรือ หมวดวิทยาศาสตร์ 2 (เลือกเรียน 1 หมวด) หมวดพลานามัย และหมวดพื้นฐานอาชีพ ซึ่งแบ่งเป็น 6 หมวด ให้นักศึกษาเลือกเรียน 1 หมวด ตามความถนัด

2. หมวดวิชาเลือก มี 6 หมวด คือ หมวดภาษาไทย 2 หมวดสังคม 2 หมวดวิทยาศาสตร์ 3 หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาต่างประเทศ แบ่งเป็น 6 รายวิชา (เลือกได้ไม่เกิน 2 รายวิชา) และหมวดวิชาอาชีพ แบ่งเป็น 6 สาขาวิชา เลือกได้ไม่เกิน 3 สาขาวิชา

3. หมวดกิจกรรม ต้องเข้าเรียนกิจกรรมตามที่กรรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ผู้จบหลักสูตร จะต้องสอบได้หมวดวิชาบังคับ 5 หมวด หมวดวิชาเลือกอย่างน้อย 3 หมวด ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กรรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด และใช้เวลาเรียน

ไม่น้อยกว่า 2 ปี (4 ภาคเรียน) ยกเว้นกรณีการเทียบโอนผลการเรียนอาจจบได้ก่อนกำหนด

การเทียบโอนวิชาอาชีพ ของหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเทียบโอนได้ 5 วิธีคือ (1) จากแหล่งวิทยาการ (2) จากสถานประกอบการ (3) จากประสบการณ์ทางอาชีพ (4) จากการประกอบอาชีพ และ (5) จากโครงการประกอบอาชีพที่นักศึกษาขึ้นต่อสถานศึกษา

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เมื่อผู้สอนต้องการสอนอะไร หรือให้ความรู้อะไร ผู้สอนจะทำการประเมินผู้เรียนก่อนเรียน หรือสำรวจความรู้ความสามารถของผู้เรียนก่อน ว่าผู้เรียนคนใดรู้เรื่องอะไรมาบ้างแล้ว ผู้เรียนคนใดเก่ง-อ่อนในเรื่องอะไร จึงจะจัดสภาพการเรียนได้เหมาะสม ระหว่างที่ดำเนินการเรียนการสอนผู้สอนควรได้ทำการประเมินผลระหว่างเรียน เพื่อจะได้ทราบความก้าวหน้า และเมื่อสอนจบหลักสูตร จะทำการประเมินหลังเรียนอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อทราบผลสรุปรวมของการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินการจบหลักสูตรของผู้เรียน

การพบกลุ่ม

กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องมีจุดประสงค์ที่แน่นอนร่วมกัน มีความสัมพันธ์ที่ต่อกันในระดับหนึ่ง คือ สามารถพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือกันและกันได้ และสมาชิกนั้นพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น ๆ (กรรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2532 ข : 3)

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มผู้เรียน ผู้สอน เคลื่อนไหวอยู่เสมอในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ฝึกให้รู้จักคิด การตัดสินใจเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองได้ (อุดม เขยกิจวงศ์. 2529 : 73 - 74) สรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มทำให้ผู้เรียนรู้จัก "กระบวนการคิดเป็น" คือ ก่อนตัดสินใจต้องผ่านการคิดโดยนำข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง สังคมและวิชาการ มาร่วมพิจารณาด้วยเสมอ

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสำหรับการเรียนการสอน หมายถึง หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้อื่นในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (นิยม จิมตระกูล. 2522 : 115) การเรียนการสอนแบบกลุ่ม ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ โดยการแสดงความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อตัวผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

แนวความคิดเกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม การทำงานกลุ่มมีแนวความคิดดังนี้ (นิยม จิมตระกูล. 2522 : 132)

1. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เมื่อทำงานกลุ่มร่วมกัน ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าสมาชิกทุกคนต้องได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มทุกครั้ง
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล คนทุกคนย่อมแตกต่างกัน เช่น ความสามารถ ความถนัด อาชีพ ประสบการณ์ ฯลฯ ดังนั้นเมื่อต้องการให้สมาชิกทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ต้องให้ทำงานตรงกับความสามารถและความถนัดของเขา
3. การทำงานร่วมกัน ต้องเป็นการพัฒนาความสามารถของสมาชิก

หลักการพบกลุ่มของวิธีเรียนทางไกล คือ จัดให้สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาของกรมศึกษานอกโรงเรียนในเรื่อง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้จักปรับตัวเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเนื้อหาของหลักการในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ที่ว่า "การจัดการศึกษาทุกระดับต้องมุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในภารกิจของส่วนรวม"

จุดมุ่งหมายของการพบกลุ่ม การพบกลุ่มของวิธีเรียนทางไกล มีจุดมุ่งหมายดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533 : 33)

1. เพื่อแก้ปัญหาการเรียนจากบทเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มและการพึ่งตนเอง
2. เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการกลุ่ม การคิดและตัดสินใจ อย่างมีระบบและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม
3. เพื่อประยุกต์ความรู้จากบทเรียนและประสบการณ์มาใช้กับปัญหาในชีวิตประจำวันและสังคม
4. เพื่อร่วมหาแนวทางและปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณี
5. เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั่วไปตามหลักสูตร

ลักษณะการพบกลุ่ม การพบกลุ่มการศึกษาทางไกล มี 2 ประเภท คือ การพบกลุ่มย่อย และการพบกลุ่มใหญ่

การพบกลุ่มย่อยมี 3 ลักษณะ

ลักษณะที่ 1 พบกลุ่มสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 2 พบกลุ่มรายบักซ์ ๆ ละ ครั้ง ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ลักษณะที่ 3 พบกลุ่มเดือนละครั้ง ๆ ละ 2 วัน วันละ ไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

การพบกลุ่มตามปกติเป็นการพบกลุ่มลักษณะที่ 1 คือ พบกลุ่มรายสัปดาห์ ๆ ละครั้ง ๆ ละ ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ส่วนการพบกลุ่ม ลักษณะที่ 2 และ 3 เป็นการพบกลุ่มสำหรับผู้เรียนที่ไม่มีเวลาพบกลุ่มตามปกติ ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จะเป็นผู้จัดการพบกลุ่มทั้งสองประเภทนี้ และผู้เรียนที่จะขอพบกลุ่มประเภทนี้ได้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด นักศึกษาสามารถเลือกพบกลุ่มลักษณะใดก็ได้เพียงลักษณะเดียวในแต่ละภาคเรียน

ระยะเวลาในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง แบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ช่วงแรกจัดกิจกรรมแก้ปัญหาการเรียน ใช้เวลาประมาณร้อยละ 30 ช่วงหลังจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เป็นกิจกรรมฝึกกระบวนการคิด เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีการอภิปรายปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรม นันทนาการและการนันทนาการเรียนไปใช้ กิจกรรมช่วงนี้ใช้เวลาประมาณร้อยละ 70 เวลาการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลทั้งหมดในแต่ละภาคเรียนต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 หากนักศึกษาผู้ใดมีเวลาพบกลุ่มต่ำกว่าร้อยละ 75 ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาการเข้าสอบปลายภาคเรียน

การพบกลุ่มใหญ่ จัดขึ้นให้นักศึกษามาฟังบรรยายพิเศษจากวิทยากร เพื่อเสริมความรู้เป็นหมวดวิชา ในการรวมกลุ่มจะต้องมีนักศึกษาไม่น้อยกว่า 50 คน โดยจัดพบกลุ่มเสริมความรู้ให้เดือนละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 3 ชั่วโมง ต่อหมวดวิชา นักศึกษาจะเข้าร่วมกลุ่มหรือไม่ก็ได้ตามอัธยาศัย

การวางแผนการพบกลุ่ม ผู้วางแผนการพบกลุ่ม คือ ครูประจำกลุ่มร่วมกับนักศึกษาในกลุ่ม จะต้องร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มไว้ตลอดภาคเรียน โดยวางแผนกิจกรรมพบกลุ่มทางวิชาการและวางแผนกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยศึกษาปัญหาของผู้เรียนของท้องถิ่นและของชาติโดยส่วนรวม การวางแผนการพบกลุ่มแต่ละครั้งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจน มีการเตรียมสรุป เสริมความรู้ เตรียมการประเมินผลและกิจกรรมต่อเนื่อง

กิจกรรมที่จัดในการพบกลุ่ม กิจกรรมการพบกลุ่มโดยปกติจะมีการดำเนินการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดช่วงเวลาการพบกลุ่มของแต่ละครั้ง ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการ คือ การพักทักทายผู้เรียนหรือจัดนันทนาการสั้น ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

2. กิจกรรมแก้ปัญหาการเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมปัญหาการเรียนจากนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 จำแนกกลุ่มปัญหาเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มปัญหาง่าย ยาก และยากมาก

ขั้นตอนที่ 3 แก้ปัญหาโดยการจับคู่ ผู้รับออก อธิบาย อภิปราย หรือซักถาม นักศึกษาด้วยกัน ถามครู หรือถามวิทยากร

3. กิจกรรมนันทนาการสั้น ๆ คั่นเวลา เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของการทำกิจกรรม เมื่อทำกิจกรรมช่วงหนึ่ง ๆ จบลง

4. กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม มี 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เสนอประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยครูประจำกลุ่มหรือนักศึกษาเป็นผู้นำเสนอประเด็น

ขั้นตอนที่ 2 จัดลำดับปัญหาและแบ่งกลุ่มย่อยอภิปรายหาแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางแก้ปัญหาในกลุ่มใหญ่อภิปรายเพิ่มเติมและสรุป

5. กิจกรรมต่อเนื่อง ได้แก่ การมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและหรือ การรวมทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมด้านศาสนา กิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ผู้เรียนร่วมกันทำโครงการเสนอครูประจำกลุ่มและหัวหน้าสถานศึกษา เพื่อขออนุมัติก่อนปฏิบัติโครงการเหล่านี้ควรจัดในชุมชนของนักศึกษา

ประโยชน์ที่เกิดจากพลังกลุ่ม การทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีประโยชน์ดังนี้

1. ถ้ากลุ่มมีความตั้งใจจริงช่วยให้การทำงานใด ๆ ประสบความสำเร็จ
2. เป็นกลุ่มพื้นฐานที่จะทำงานร่วมกันและพัฒนาไปสู่การทำงานกลุ่มร่วมกันในระดับที่จะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป
3. ช่วยให้สมาชิกของกลุ่มมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและเข้าใจระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในแนวปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พัทยา สายหู (2508 : 75) กล่าวถึงการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่น ในเขตพัฒนาภาคใต้ว่า ผู้นำท้องถิ่นในระดับหมู่บ้าน มีทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งอาจจะสรุปตามลักษณะการจัดระเบียบสังคมหมู่บ้านได้ดังนี้ คือ ผู้นำในระบบครอบครัวและเครือญาติ ได้แก่ ญาติผู้อาวุโส ผู้นำในระบบเศรษฐกิจได้แก่ ผู้มีฐานะดี ผู้นำทางศาสนา ได้แก่ อิหม่าม โต๊ะครู ผู้นำทางการศึกษาได้แก่ โต๊ะครูปอเนาะ นักอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้มีความรู้ทางศาสนา

มนัส ภาคภูมิ (2520) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการจงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอน ด้านการจงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จันจิรา บุญช่วย (2526) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่มที่ส่งเสริมการอภิปรายของผู้เรียนในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนภาคใต้ พบว่าครูประจำกลุ่มและผู้เรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่ส่งเสริมการอภิปราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉลาด จันทรมบัติ (2527 : 76) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน พฤติกรรมการสอนรวมทุกด้าน คุณลักษณะส่วนตัว การเตรียมการสอน การสอนด้านแรงจูงใจ และการเสริมแรง การควบคุมวินัย การสร้างบรรยากาศ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุเทพ อ่วมเจริญ (2529) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม พบว่า การปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มทุกด้านเฉลี่ยแล้ว มีครูประจำกลุ่มร้อยละ 71 ปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับน่าพึงพอใจ ส่วนองค์ประกอบส่วนตัวของครูประจำกลุ่ม เช่น เพศ อายุ วุฒิ ภูมิลำเนา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ส่วนตัว ด้านการสอนผู้ใหญ่ มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้ร้อยละ 17 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีตัวแปรด้านเพศ เพียงตัวแปรเดียว ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับผลการปฏิบัติงาน

มานพ เลาวกุล (2529 : 90) ศึกษาความต้องการของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการด้านการพบกลุ่มและกิจกรรมในกลุ่มอยู่ในระดับเดียวกัน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อุษา เทียนทอง (2530) ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคกลาง พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่มนั้น ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอนเน้นเฉพาะวิชาการเนื่องจากผู้เรียนอ่านคู่มือเรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจ และครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

วิรัช ลังประเสริฐ (2530) ศึกษาความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษา ในชุมชนชาวไทยมุสลิม ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนชาวไทยมุสลิมควรได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวกับศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยมุสลิม เพราะเป็นกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านคุณธรรม และความประพฤติ เช่น การน่านักเรียนไปละหมาดวันศุกร์ที่มัสยิดเป็นประจำ ให้มีการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนที่มีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นมุสลิม จัดห้องพิเศษเพื่อให้นักเรียนและครูได้ปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน นอกจากนี้สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติสำหรับนักเรียนไทยมุสลิมคือ การเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีความแตกต่างกันในวัยวุฒิและคุณวุฒิ มีความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อุบล ทศนโกวิท (2531 : 57) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่ม ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านผู้เรียน ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษาที่มีสภาพสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่ม ด้านครูประจำกลุ่มและด้านผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านกิจกรรมการพบกลุ่มและด้านสภาพแวดล้อม นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อนันต์ ศรีอนันต์ (2531) ได้ศึกษาความต้องการการพบกลุ่มของผู้เรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตการศึกษาที่ 6 พบว่า ความต้องการพบกลุ่มของนักศึกษาในด้านครูประจำกลุ่มนั้น นักศึกษามีความต้องการให้ครูประจำกลุ่มร่วมให้ความคิดเห็น เสนอแนะ ชี้แนะในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มในด้านวิธีการและกิจกรรมด้านวิชาการ นักศึกษาต้องการให้แนะนำแหล่งค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ส่วนสถานที่พบกลุ่ม ควรมีโอกาสถ่ายเทได้สะดวก

กนกพรรณ สุวรรณพิทักษ์ (2532) ได้ศึกษาสภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่ม การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มระหว่างผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่มและนักศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้ดำเนินงานกับนักศึกษา ครูประจำกลุ่มกับนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สิรินาถ ราชเดิม (2534 : 121) ศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3 พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส และสภาพการทำงานตามอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการพบกลุ่มในด้านบทบาทของครูประจำกลุ่ม บทบาทของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมในการพบกลุ่ม และด้านสถานที่พบกลุ่มทุกด้านโดยส่วนรวมแตกต่างกัน

อัญชรีย์ สรวงท่าไม้ (2536) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มและนักศึกษาสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกล ที่มีต่อกิจกรรมการพบกลุ่ม การศึกษา นอกโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มอยู่ในเกณฑ์มาก คือ กิจกรรมแก้ปัญหาจากการเรียน และกิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนกิจกรรมที่ครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์ปานกลางคือ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน นั้นทนาการ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับกิจกรรมที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มาก คือ กิจกรรมแก้ปัญหาจากการเรียนกิจกรรม ที่วัดในเกณฑ์ปานกลางคือ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และกิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนกิจกรรมนั้นทนาการ นักศึกษามีความคิดเห็นว่า จัดอยู่ในเกณฑ์น้อย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน นั้นทนาการ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฟินเลย์ (อาณาจ วงษ์สมิง. 2531 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Finley. 1958 : 1258 - 1269) ศึกษาขอบเขตและประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมของวิทยาลัยในรัฐเพนซิลวาเนีย โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารและนักศึกษา 21 สถาบันสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา และสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา พบว่า ทั้งกลุ่มผู้บริหารและนักศึกษา มีความเห็นว่าการจัดดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา และผู้บริหารด้านกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ

ฮาริส (Harris. 1970 : 263-A - 2633-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในรัฐจอร์เจีย พบว่า ประชาชนมีความต้องการความรู้ที่จะใช้ในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับความปลอดภัยมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย อาหารและโภชนาการ

คาร์ และโจเซฟ (Kars and Josep. 1972 : 6426-A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีต่อการบริการ และโปรแกรมด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาผู้ใหญ่ยอมรับว่า การบริหารและโปรแกรมการศึกษาเป็นความจำเป็น และต้องการให้มีการขยายออกไป โปรแกรมการศึกษาจัดได้ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน และควรจัดให้ตรงกับความต้องการต่อไป
2. นักศึกษาผู้ใหญ่ต้องการให้ขยายโปรแกรมการศึกษาทางด้านอาชีพ โดยเฉพาะด้านการค้า เทคนิคและธุรกิจ
3. ต้องการบริการด้านแนะแนว และการดูแลเด็ก มีส่วนน้อยที่มีความต้องการด้านการเงิน การค้า และการขนส่ง

เพอวิส (Purvis. 1980 : 163 - 175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า การที่ครูมีเอกสารประกอบการสอนอยู่แล้ว ทำให้ครูไม่ชวนชวนค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และในบางครั้งผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่รู้จักกว้าง ส่วนสื่อการเรียนใช้สื่อประสมประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นโต้ตอบได้ เป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แม้จะมีการสำรวจความคิดเห็น สภาพปัญหา และความต้องการของประชากรบ้างแต่ก็เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายอื่น ยังไม่เคยมีใครศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม ด้านการศึกษา นอกโรงเรียนเลย จะมีศึกษาอยู่บ้าง ก็เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน และเน้นทางภาคใต้เท่านั้น ซึ่งพบว่าการศึกษาของประเทศไทยยังประสบปัญหาในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดให้แก่ชาวไทยมุสลิม ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาที่รัฐจัดให้ไม่ตรงกับความต้องการของชาวไทยมุสลิม และมิได้มีการจัดเป็นพิเศษต่างหาก

ชาวไทยมุสลิมทุกคนเห็นว่า การศึกษาทางด้านศาสนาอิสลามเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม จะได้รับการเคารพยกย่องจากชุมชนชาวไทยมุสลิมอย่างมาก ดังนั้น จำเป็นที่ผู้นำชุมชนมุสลิมทุกคน จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้มีความรู้ทั้ง 2 ส่วน มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนให้ทันการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิมที่มีต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกลว่ามีความคิดเห็นเป็นอย่างไร แล้วทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามตัวแปรที่นำมาศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ ผู้ชุมชนมุสลิมที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่อยู่ในเขตมินบุรี และเขตหนองจอก ในช่วงปีการศึกษา 2536 - 2538 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 544 คน ดังแสดงในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนผู้เข้าชมชนมุสลิมในเขตมินบุรีและเขตหนองจอกที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ในปีการศึกษา 2536 - 2538

เขต	ระดับการศึกษา			รวม
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	
มินบุรี	80	95	61	236
หนองจอก	98	123	87	308
รวม	178	218	148	544

จากตาราง 1 ประชากรเป้าหมายมีทั้งหมด 544 คน เป็นผู้ที่อยู่ในเขตมินบุรี 236 คน และเขตหนองจอก 308 คน เมื่อแยกตามระดับการศึกษา เป็นผู้ที่จบระดับประถมศึกษา 178 คน จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 218 คน และจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 148 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane. 1967 : 886 - 887) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 222 คน คิดเป็นอัตราส่วน 1 : 2.45 เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร ปรับขยายเป็นอัตราส่วน 1 : 2 จะได้กลุ่มตัวอย่าง 270 คน

2. ทำการสุ่มตัวอย่างจากบัญชีรายชื่อของผู้เข้าชมชนมุสลิมที่จบการศึกษาในช่วง ปีการศึกษา 2536 - 2538 ด้วยการสุ่มอย่างเป็นระบบในอัตราส่วน 1 : 2 จะได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง แต่ละเขตและแต่ละระดับการศึกษา ดังแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตและระดับการศึกษา

เขต	ระดับการศึกษา			รวม
	ประถม	ม.ต้น	ม.ปลาย	
มีนบุรี	40	47	30	117
หนองจอก	49	61	43	153
รวม	89	108	73	270

จากตาราง 2 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 270 คน แยกตามเขตจะได้จากเขตมีนบุรี 117 คน และเขตหนองจอก 153 คน เมื่อแยกตามระดับการศึกษา เป็นผู้จบชั้นประถมศึกษา 89 คน จบมัธยมศึกษาตอนต้น 108 คน และจบมัธยมศึกษาตอนปลาย 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเขตการปกครอง ตำแหน่งผู้นำ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน แบ่งเป็น 5 ด้านตามขอบเขตด้านเนื้อหา คือ เนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพบกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ช่วงคะแนน สร้างขึ้นตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด	มีน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน
เห็นว่าเหมาะสมค่อนข้างมาก	มีน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน
เห็นว่าเหมาะสมในระดับปานกลาง	มีน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน
เห็นว่าเหมาะสมค่อนข้างน้อย	มีน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน
เห็นว่าเหมาะสมน้อย	มีน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะสำหรับการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน ทางไกล

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานของการกำหนดเนื้อหาในแบบสอบถาม
2. ศึกษาจากบุคคลที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ดำเนินงานการศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ดำเนินงานการศึกษาทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร คุรุประจำกลุ่ม และนักศึกษาทางไกล
3. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert Scales)
4. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1 - 3 มาสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ในด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านกิจกรรม พบกลุ่ม ด้านการสอนของครู ด้านการประเมินผล และด้านการนำไปใช้
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธาน และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตรงตามเนื้อหาและภาษาที่ใช้มีความชัดเจนตลอดจนให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์
6. นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามสำหรับใช้เก็บข้อมูลจริง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึง ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอจดหมายจากประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยเดินทางไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองที่มัสยิดทุกวันศุกร์ เพราะผู้นำจะมารวมกันอยู่ที่นั้น อีกส่วนหนึ่งเก็บข้อมูลเมื่อมีการสัมมนาผู้นำ และบางส่วนไปพบที่บ้านในวันเสาร์ และวันอาทิตย์ โดยการแนะนำตนเองพร้อมจดหมายขอความร่วมมือ แล้วทำการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม ด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างเขียนตอบ สำหรับรายที่อ่านและเขียนไม่คล่อง หรือไม่ สามารถเขียนตอบได้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้อ่านประเด็นคำถามให้ฟัง ให้กลุ่มตัวอย่างตอบทางวาจา และผู้วิจัยเป็นผู้เขียนตอบในแบบสอบถาม เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2540 ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม 2540 รวม 60 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

- › ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Packge for the Social Science) ทำการคำนวณค่าสถิติ ดังนี้
 1. หาค่าร้อยละของแบบสอบถามตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 2. หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อความที่เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
 3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วย t-test และ F-test สำหรับแบบสอบถามปลายเปิด ได้ทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา ทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม
4. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้นักชุมชนมุสลิมในเขตมินบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 270 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้นำเสนอในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	270	100.00
1. <u>เขตการปกครอง</u>		
เขตเมืองบุรี	117	43.33
เขตหนองจอก	153	56.67
2. <u>ตำแหน่งของผู้เข้าร่วมสนทนา</u>		
อิหม่าม	65	24.08
คอเด็บ	38	14.07
บิหลัน	37	13.70
กรรมการมัสยิด	130	48.15
3. <u>อายุ</u>		
20 - 35 ปี	37	13.70
36 - 50 ปี	170	62.97
51 ปีขึ้นไป	63	23.33
4. <u>ระดับการศึกษา</u>		
ประถมศึกษา	89	32.96
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	40.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	27.04
5. <u>อาชีพ</u>		
เกษตรกร	70	25.93
ครูสอนศาสนา	70	25.93
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	25.19
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	22.96

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
6. จำนวนปีที่เรียนจบหลักสูตรการศึกษาทางไกลแล้ว		
1 ปี	50	18.52
2 ปี	96	35.56
3 ปี	124	45.92

จากตาราง 3 ผู้ชุมชนมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 270 คน ทุกคนเคยเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกลมาแล้วทั้งสิ้น เมื่อแยกตามเขตการปกครอง ร้อยละ 56.67 อยู่ในเขตหนองจอก และร้อยละ 43.33 อยู่ในเขตมีนบุรี เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้ชุมชน ร้อยละ 48.15 เป็นกรรมการมัสยิด ร้อยละ 24.08 เป็นอิหม่าม ร้อยละ 14.07 เป็นคอเต็บ และที่เหลือร้อยละ 13.70 เป็นนิหัลัน

เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ร้อยละ 62.97 เป็นกลุ่มอายุปานกลาง (ระหว่าง 36 - 50 ปี) ร้อยละ 23.33 เป็นกลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป) และที่เหลือร้อยละ 13.70 เป็นกลุ่มอายุน้อยมี (ระหว่าง 20 - 35 ปี) เกี่ยวกับระดับการศึกษา ร้อยละ 40.00 จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 32.96 จบระดับประถมศึกษา และที่เหลือร้อยละ 27.04 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อจำแนกตามอาชีพ ร้อยละ 25.93 เท่ากัน มีอาชีพเป็นเกษตรกร และครูสอนศาสนา ร้อยละ 25.19 เป็นลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน และที่เหลือร้อยละ 22.96 มีอาชีพธุรกิจหรือค้าขาย เมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่จบหลักสูตรการศึกษาทางไกลสายสามัญ ร้อยละ 45.92 จบมาแล้ว 3 ปี ร้อยละ 35.56 จบมาแล้ว 2 ปี และที่เหลือร้อยละ 18.52 จบมาแล้ว 1 ปี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน

การนำเสนอความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลได้นำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐานของคำตอบเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน และเพื่อให้การนำเสนอมีความ
ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ ระหว่าง
1.00 - 2.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย ระหว่าง 2.34 - 3.66 เห็นว่า
มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และระหว่าง 3.67 - 5.00 เห็นว่ามีความเหมาะสม
ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังได้นำค่าเฉลี่ยทั้งรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน นำเสนอในรูปของ
แผนภูมิ (Profile) เพื่อให้สะดวกต่อการอ่าน และการแปลผล ดังแสดงในตาราง 4
ต่อไป

ตาราง 4 ความคิดเห็นของผู้ที่ชุมชนสุลิมาต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา

นอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

ข้อความรายชื่อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความเหมาะสม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
<u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>						
1. มีความยากง่ายเหมาะกับระดับผู้เรียน	4.32	0.67				
2. เนื้อหาวิชาในแต่ละกลุ่มสภาพประสบการณ์สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3.97	0.70				
3. ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามกลุ่มวิชาที่ตนเองสนใจ	4.27	0.73				
4. เนื้อหาวิชาของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	4.09	0.76				
5. หลักสูตรเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.19	0.71				
6. เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล	4.41	0.63				
7. เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้น	4.57	0.56				

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความเหมาะสม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
8. สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	4.48	0.58			X	
9. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้	4.35	0.64			X	
10. เนื้อหาที่เรียนสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย	4.32	0.70			X	
เฉลี่ยด้านเนื้อหาหลักสูตร	4.29	0.37			X	
<u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>						
11. วิธีการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนเรียน	4.23	0.75			X	
12. การวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม	4.40	0.65			X	
13. กิจกรรมกลุ่มช่วยแก้ปัญหาการเรียน	4.22	0.69			X	
14. สถานที่ในการพบกลุ่ม	4.36	0.72			X	
15. การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อคลายความเครียด	4.26	0.75			X	

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความเหมาะสม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
16. การนำปัญหาชุมชนมาร่วมกันอภิปรายเพื่อหาแนวทางแก้ไข	4.33	0.72			*	
17. การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ภายในชุมชน	4.27	0.67			*	
18. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน	4.32	0.65			*	
19. การมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติม	4.18	0.71			*	
20. การจัดปัจฉิมนิเทศนักศึกษาหลังการเรียน	4.17	0.79			*	
เฉลี่ยด้านกิจกรรมพบกลุ่ม	4.26	0.41			*	
ด้านการสอนของครู						
21. ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน	4.36	0.69			*	
22. ความเป็นกันเองกับผู้เรียน	4.42	0.65			*	
23. การเตรียมการสอนล่วงหน้า	4.38	0.71			*	

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับ ความเหมาะสม			
			น้อย	ปาน กลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
24. การใช้หลักจิตวิทยากับผู้เรียน	4.20	0.75			*	
25. การแนะแนวทางในการพัฒนา อาชีพให้กับผู้เรียน	4.32	0.67			*	
26. การใช้กระบวนการกลุ่มในการ แก้ปัญหา	4.07	0.73			*	
27. การสอดแทรกแนวคิดการพัฒนา ชุมชนในการเรียนการสอน	4.18	0.81			*	
28. ครูผู้สอนเข้าใจวัฒนธรรมของ ชุมชนมุสลิม	4.32	0.75			*	
29. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน	4.41	0.61			*	
30. การให้คำปรึกษาที่ดีแก่ผู้เรียน	4.29	0.67			*	
เฉลี่ยด้านการสอนของครู	4.29	0.43			*	

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความเหมาะสม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
<u>ด้านการประเมินผล</u>						
31. การทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนการเรียน	4.35	0.63				*
32. ผู้เรียนมีส่วนในการประเมินผลงานของตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม	4.23	0.63				*
33. การประเมินผลการเรียนมีความยุติธรรม	4.08	0.73				*
34. การประเมินผลเมื่อจบบทเรียนแต่ละบท	4.17	0.75				*
35. การทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ ในระหว่างเรียน	4.09	0.80				*
36. วิธีการในการประเมินผลเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน	4.22	0.69				*
37. การสัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3.81	0.99		*		
38. การแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ	4.15	0.76			*	
39. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลความก้าวหน้าด้วยตนเอง	4.49	0.74				*

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายการข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความเหมาะสม			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
40. เกณฑ์ในการวัดผลประ เมีนผลระหว่างภาคและปลายภาค	4.17	0.68			*	
เฉลี่ยด้านการประ เมีนผล	4.13	0.45			*	
<u>ด้านการนำไปใช้</u>						
41. สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน	4.42	0.62			*	
42. กิจกรรมกลุ่มส่งเสริมการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน	4.27	0.64			*	
43. สามารถนำวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการอบรมสั่งสอน คุณธรรมจริยธรรม ให้แก่สมาชิกในชุมชน	4.27	0.66			*	
44. สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาอาชีพ	4.39	0.64			*	
45. สามารถพูดต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างมีหลักเกณฑ์	3.99	0.80			*	

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความรายการข้อ/ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับ ความเหมาะสม			
			น้อย	ปาน กลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
46. นำไปใช้ในการอบรมให้ชาวบ้าน เห็นโทษของการพนัน ยาเสพติด และโรคเอดส์	4.32	0.71			*	
47. สามารถนำหลักการของประชาธิปไตย ไปใช้ตัดสินปัญหาในชุมชน	4.01	0.84			*	
48. นำความรู้ไปใช้สนับสนุนการ จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กห้องสมุด ประชาชน และสหกรณ์ร้านค้า ขึ้นในมัสยิด	4.36	0.66			*	
49. สามารถนำความรู้ไปใช้อบรม ประชุม สัมมนา ให้ความรู้ในการ พัฒนาชุมชน	4.36	0.64			*	
50. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการ ประชาสัมพันธ์งานการศึกษา นอกโรงเรียน	4.32	0.65			*	
เฉลี่ยด้านการนำไปใช้	4.25	0.31			*	
เฉลี่ยทุกด้าน	4.24	0.39			*	

จากตาราง 4 ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ในเขตมินบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นโดยรวม

ความคิดเห็นโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ซึ่งเห็นว่ามี ความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

- 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.29$)
- 2) ด้านการสอนของครู ($\bar{X} = 4.29$)
- 3) ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม ($\bar{X} = 4.26$)
- 4) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.25$)
- 5) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$)

2. ความคิดเห็นเป็นรายข้อ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางและระดับน้อยไม่มี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่

- 1) เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
($\bar{X} = 4.57$)
- 2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลความก้าวหน้าด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.49$)
- 3) สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.48$)
- 4) ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$)
- 5) สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบ
หน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.42$)
- 6) เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและตัดสินใจแก้ปัญหา
อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.41$)
- 7) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$)

8. การวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$)
9. สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 4.39$)
10. การเตรียมตัวสอนล่วงหน้า ($\bar{X} = 4.38$)

เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ตามตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร ในการนำเสนอจึงแบ่งเป็น 5 ตอนย่อย ตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบโดยเขตการปกครอง
2. เปรียบเทียบโดยตำแหน่งของผู้ชุมชน
3. เปรียบเทียบโดยอายุ
4. เปรียบเทียบโดยระดับการศึกษา
5. เปรียบเทียบโดยอาชีพ

ผลการเปรียบเทียบมีดังต่อไปนี้

เปรียบเทียบโดยเขตการปกครอง

จากจำนวนผู้ชุมชนมุสลิม ที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 270 คน แยกเป็นผู้อยู่ใน เขตมินบุรี 117 คน และเขตหนองจอก 153 คน ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นด้วย t-test ดังผลในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามเขตการปกครอง

ด้าน/เขตการปกครอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.28	0.37	
เขตหนองจอก	153	4.30	0.38	0.63
2. <u>ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.24	0.38	
เขตหนองจอก	153	4.27	0.42	0.45
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.23	0.44	
เขตหนองจอก	153	4.35	0.43	2.31
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.10	0.46	
เขตหนองจอก	153	4.16	0.44	0.94
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.24	0.39	
เขตหนองจอก	153	4.29	0.38	1.13
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
เขตมโนบุรี	117	4.22	0.31	
เขตหนองจอก	153	4.27	0.31	1.46

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชนมุสลิมในเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก ดังตาราง 5 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

การเปรียบเทียบโดยตำแหน่งของผู้นำชุมชน

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกตามตำแหน่งของผู้นำชุมชนมุสลิม ออกเป็น 4 กลุ่ม จะได้จำนวนดังนี้คือ อิหม่าม จำนวน 65 คน คอเต็บ จำนวน 38 คน บิหลั่น จำนวน 37 คน และกรรมการมัสยิด จำนวน 130 คน การเปรียบเทียบความคิดเห็นได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ดังแสดงในตาราง 6 และ 7 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้นำชุมชนมุสลิม

ด้าน/ตำแหน่ง	N	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>			
อิหม่าม	65	4.25	0.40
คอเต็บ	38	4.32	0.39
บิหลั่น	37	4.23	0.39
กรรมการมัสยิด	130	4.30	0.35
2. <u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>			
อิหม่าม	65	4.18	0.44
คอเต็บ	38	4.18	0.34
บิหลั่น	37	4.21	0.41
กรรมการมัสยิด	130	4.33	0.40
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>			
อิหม่าม	65	4.24	0.43
คอเต็บ	38	4.42	0.38
บิหลั่น	37	4.42	0.38
กรรมการมัสยิด	130	4.24	0.44

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน/ตำแหน่ง	N	$\bar{X}$	S.D.
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>			
อิหม่าม	65	4.13	0.43
คอเต็บ	38	4.12	0.43
บิหลัน	37	4.15	0.52
กรรมการมัสยิด	130	4.13	0.44
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>			
อิหม่าม	65	4.26	0.34
คอเต็บ	38	4.32	0.40
บิหลัน	37	4.29	0.43
กรรมการมัสยิด	130	4.25	0.39
6. <u>รวมทุกด้าน</u>			
อิหม่าม	65	4.22	0.32
คอเต็บ	38	4.27	0.31
บิหลัน	37	4.26	0.34
กรรมการมัสยิด	130	4.25	0.29

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อ
การเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งของผู้นำชุมชนมุสลิม

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.16	0.05	0.39
ภายในกลุ่ม	268	37.39	0.14	
รวม	270	37.55		
2. <u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.28	0.42	2.65
ภายในกลุ่ม	268	42.69	0.16	
รวม	270	43.98		
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.71	0.57	3.19
ภายในกลุ่ม	268	47.20	0.17	
รวม	270	48.92		

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.01	0.03
ภายในกลุ่ม	268	53.31	0.20	
รวม	270	53.33		
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.17	0.06	0.39
ภายในกลุ่ม	268	39.02	0.15	
รวม	270	39.19		
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.89	0.63	0.26
ภายในกลุ่ม	268	640.78	2.43	
รวม	270	642.68		

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 7 ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบจึงสรุปได้ว่า ตำแหน่งของผู้นำชุมชนมุสลิม ไม่ได้เป็นตัวแปร ที่ทำให้เกิดความแตกต่างของความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

การเปรียบเทียบโดยอายุ

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามออกตามกลุ่มอายุออกเป็น 3 กลุ่ม จะได้จำนวนดังนี้ คือ ผู้นำกลุ่มอายุน้อย คืออายุ 20 - 35 ปี มีจำนวน 37 คน กลุ่มอายุปานกลางคืออายุ 36 - 50 ปี มีจำนวน 170 คน และกลุ่มอายุมาก คืออายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 63 คน การเปรียบเทียบความคิดเห็นได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ดังแสดงในตาราง 8 และ 9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
เมื่อจำแนกตามอายุ

ด้าน/อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>			
20 - 35 ปี	37	4.19	0.41
36 - 50 ปี	170	4.29	0.35
51 ปีขึ้นไป	63	4.35	0.41
2. <u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>			
20 - 35 ปี	37	4.11	0.41
36 - 50 ปี	170	4.29	0.37
51 ปีขึ้นไป	63	4.23	0.47
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>			
20 - 35 ปี	37	4.18	0.48
36 - 50 ปี	170	4.31	0.42
51 ปีขึ้นไป	63	4.31	0.42

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน/อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.
4. <u>ด้านการประเมิณผล</u>			
20 - 35 ปี	37	4.12	0.45
36 - 50 ปี	170	4.15	0.43
51 ปีขึ้นไป	63	4.09	0.50
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>			
20 - 35 ปี	37	4.23	0.35
36 - 50 ปี	170	4.28	0.38
51 ปีขึ้นไป	63	4.26	0.41
6. <u>รวมทุกด้าน</u>			
20 - 35 ปี	37	4.16	0.32
36 - 50 ปี	170	4.27	0.28
51 ปีขึ้นไป	63	4.25	0.37

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็น
ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.64	0.32	2.31
ภายในกลุ่ม	268	36.91	0.13	
รวม	270	37.56		
2. <u>ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.14	0.57	0.54*
ภายในกลุ่ม	268	42.89	0.16	
รวม	270	44.04		
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.58	0.29	1.16
ภายในกลุ่ม	268	48.42	0.18	
รวม	270	49.01		

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.18	0.09	0.45
ภายในกลุ่ม	268	53.15	0.19	
รวม	270	53.33		
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	0.24
ภายในกลุ่ม	268	39.13	0.15	
รวม	270	39.19		
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	7.94	3.97	1.66
ภายในกลุ่ม	268	635.05	2.38	
รวม	270	642.99		

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 9 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงด้านเดียว คือด้านกิจกรรมพบกลุ่ม ส่วนด้านอื่น ๆ และโดยรวม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้นำกรณีที่พบนัยสำคัญไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ต่อไป ดังแสดงในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ความคิดเห็นด้านกิจกรรมพบกุ่มของ
ผู้เข้าชมชมุสลิม เมื่อจำแนกตามอายุ

อายุ		20 - 35 ปี	51 ปีขึ้นไป	36 - 50 ปี
อายุ	ค่าเฉลี่ย	4.11	4.22	4.29
20 - 35 ปี	4.11	-	0.11	0.18*
51 ปีขึ้นไป	4.22		-	0.07
36 - 50 ปี	4.29			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบเป็นรายคู่ในตาราง 10 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 1 คู่ คือระหว่างกลุ่มอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) กับกลุ่มอายุน้อย (20 - 35 ปี) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับกรณีที่ไม่มีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย สามารถสรุปได้ว่าผู้เข้าชมชมุสลิมกลุ่มอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในด้านกิจกรรมพบกุ่มสูงกว่ากลุ่มอายุน้อย (20 - 35 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเปรียบเทียบโดยระดับการศึกษา

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามออกตามระดับการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม จะได้จำนวนดังนี้ คือจบประถมศึกษา จำนวน 89 คน จบมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 108 คน และจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 73 คน การเปรียบเทียบความคิดเห็นได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ดังแสดงในตาราง 11 และ 12 ต่อไปนี้

ตาราง 11 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน/ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>			
ประถมศึกษา	89	4.33	0.36
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.25	0.39
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.31	0.57
2. <u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>			
ประถมศึกษา	89	4.21	0.41
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.27	0.43
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.30	0.36
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>			
ประถมศึกษา	89	4.28	0.42
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.29	0.40
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.29	0.48

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้าน/ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>			
ประถมศึกษา	89	4.08	0.47
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.12	0.66
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.22	0.42
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>			
ประถมศึกษา	89	4.23	0.38
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.27	0.40
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.31	0.36
6. <u>รวมทุกด้าน</u>			
ประถมศึกษา	89	4.22	0.32
มัธยมศึกษาตอนต้น	108	4.24	0.31
มัธยมศึกษาตอนปลาย	73	4.29	0.28

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็น
ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.36	0.18	1.29
ภายในกลุ่ม	268	36.34	0.14	
รวม	270	37.29		
2. <u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.34	0.17	1.05
ภายในกลุ่ม	268	43.56	0.16	
รวม	270	43.91		
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.01	0.00	0.04
ภายในกลุ่ม	268	48.83	0.18	
รวม	270	48.85		

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.73	0.36	1.85
ภายในกลุ่ม	268	52.59	0.19	
รวม	270	53.33		
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.29	0.14	1.00
ภายในกลุ่ม	268	38.89	0.14	
รวม	270	39.19		
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	3.74	1.87	0.77
ภายในกลุ่ม	268	639.03	2.41	
รวม	270	642.78		

ผลการทดสอบความแปรปรวนในตาราง 12 เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
 ผู้นำชุมชนมุสลิม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบสามารถสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาไม่ได้เป็นตัวแปร ที่ทำให้เกิดความแตกต่างด้านความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

การเปรียบเทียบโดยอาชีพ

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามออกตามลักษณะการประกอบอาชีพออกเป็น 4 กลุ่ม จะได้จำนวนดังนี้คือ เกษตรกร จำนวน 70 คน ครูสอนศาสนา จำนวน 70 คน ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน จำนวน 68 คน และธุรกิจหรือค้าขาย จำนวน 62 คน การเปรียบเทียบความคิดเห็นได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) ดังแสดงในตาราง 13 และ 14 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ค่าสถิติพื้นฐานความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
เมื่อจำแนกตามอาชีพ

ด้าน/อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>			
เกษตรกร	70	4.22	0.40
ครูสอนศาสนา	70	4.32	0.39
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.33	0.33
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.29	0.37
2. <u>ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม</u>			
เกษตรกร	70	4.26	0.48
ครูสอนศาสนา	70	4.19	0.41
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.35	0.34
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.22	0.36
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>			
เกษตรกร	70	4.28	0.49
ครูสอนศาสนา	70	4.35	0.34
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.27	0.41
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.26	0.47
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>			
เกษตรกร	70	4.16	0.44
ครูสอนศาสนา	70	4.12	0.48
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.22	0.39
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.03	0.46

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้าน/อาชีพ	N	$\bar{X}$	S.D.
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>			
เกษตรกร	70	4.26	0.39
ครูสอนศาสนา	70	4.28	0.36
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.31	0.40
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.22	0.37
6. <u>รวมทุกด้าน</u>			
เกษตรกร	70	4.23	0.35
ครูสอนศาสนา	70	4.25	0.30
ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน	68	4.29	0.26
ธุรกิจหรือค้าขาย	62	4.20	0.32

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอาชีพ

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.56	0.18	1.34
ภายในกลุ่ม	268	36.99	0.13	
รวม	270	37.55		
2. <u>ด้านกิจกรรมพหุกลุ่ม</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.97	0.32	1.99
ภายในกลุ่ม	268	43.06	0.16	
รวม	270	44.04		
3. <u>ด้านการสอนของครู</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.32	0.10	0.59
ภายในกลุ่ม	268	48.68	0.18	
รวม	270	49.01		

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.21	0.40	2.05
ภายในกลุ่ม	268	52.12	0.19	
รวม	270	53.33		
5. <u>ด้านการนำไปใช้</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.10	0.68
ภายในกลุ่ม	268	38.89	0.14	
รวม	270	39.19		
6. <u>รวมทุกด้าน</u>				
ระหว่างกลุ่ม	2	7.22	2.40	1.00
ภายในกลุ่ม	268	635.76	2.39	
รวม	270	642.99		

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 14 เมื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำนุชนมุสลิมที่มีอาชีพต่างกัน ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ผลการเปรียบเทียบสามารถสรุปได้ว่า อาชีพไม่ได้เป็นตัวแปรที่ทำให้ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน มีความแตกต่างกัน

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งสามารถจำแนกความคิดเห็นออกเป็น 2 เรื่อง คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน และความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในการนำเสนอแยกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมเกี่ยวกับการเรียนการสอนสามารถสรุป ได้เป็น 13 ประเด็น ดังเสนอในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 ปัญหาของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล

ข้อ	ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1	ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา	33	19.89
2	วุฒิการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับ จากหน่วยงานอื่น	29	17.46
3	นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม กลุ่ม	19	14.44
4	ครูผู้สอนไม่ค่อยอยู่ในขณะให้ทำกิจกรรมกลุ่ม	18	10.84
5	ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอนหรือการจัด กิจกรรมพบกลุ่ม	14	8.43
6	นักศึกษาไม่ค่อยมาพบกลุ่ม	12	7.22
7	ครูสอนเร็ว ทำให้ฟังไม่รู้เรื่อง	9	5.42
8	เข้าสอนไม่ตรงเวลา	8	4.82
9	นักศึกษบางคนอ่านและเขียนภาษาไทยไม่คล่อง	7	4.22
10	การวัดผลไม่ตรงตามหลักสูตร	6	3.61
11	ครูที่นับถือศาสนาพุทธมักนำเรื่องศาสนา มาเป็นประเด็นในการอภิปราย	5	3.01
12	นักศึกษบางคนไม่มีหนังสือเรียน	4	2.41
13	ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักศึกษาทำ	2	1.20
	รวม	166	100.00

จากตาราง 15 ปัญหาการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนทางไกลตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม

จำนวนเป็น 13 ประเด็น เรียงตามจำนวนความถี่ของการตอบ ดังนี้

1. ปัญหาที่มีความถี่ในการตอบสูง ได้แก่ ปัญหาที่มีความถี่ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป มี 6 ข้อ
คือ

- 1) ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา
- 2) วุฒิการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น
- 3) นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
- 4) ครูผู้สอนไม่ค่อยอยู่ในขณะให้ทำกิจกรรมกลุ่ม
- 5) ครูผู้สอนไม่มีประสิทธิภาพการสอน หรือการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม
- 6) นักศึกษาไม่ค่อยมาพบกลุ่ม

2. ปัญหาที่มีความถี่ในการตอบต่ำ ได้แก่ ปัญหาที่มีความถี่ต่ำกว่า 10 มี 7 ข้อ ดังนี้

- 1) ครูสอนเร็ว ทำให้ฟังไม่รู้เรื่อง
- 2) ครูผู้สอนเข้าสอนไม่ตรงตามเวลา
- 3) นักศึกษาบางคนอ่านและเขียนภาษาไทยไม่คล่อง
- 4) การวัดผลไม่ตรงตามหลักสูตร
- 5) ครูที่นับถือศาสนาพุทธมักนำเรื่องศาสนามาเป็นประเด็นในการอภิปราย
- 6) นักศึกษาบางคนไม่มีหนังสือเรียน
- 7) ไม่ค่อยมีกิจกรรมให้นักศึกษาทำ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญวิธีเรียนทางไกล แยกได้ 17 ประเด็น ดังแสดงในตาราง 16 ดังต่อไปนี้

ตาราง 16 ข้อเสนอแนะของผู้ประชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล

ข้อ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรจัดให้มีหลักสูตรสายอาชีพโดยเฉพาะให้ เลือกเรียน	34	18.48
2	จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้น	20	10.87
3	ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม	19	10.33
4	จัดครูผู้สอนที่มีความถนัดในวิชานั้น ๆ	18	9.78
5	ควรอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้มากกว่านี้	16	8.69
6	ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่บ้าง	12	6.53
7	ครูควรเข้าสอนตรงตามเวลา	10	5.43
8	ควรให้มีการพบปะสังสรรค์หลังจากจบไปแล้ว	9	4.89
9	ครูควรมีเทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่าง	8	4.35
10	การส่งเสริมด้านกีฬาให้มากขึ้น	7	3.80
11	ให้มีห้องสมุดของศูนย์เพื่อการค้นคว้า	7	3.80
12	ให้เข้มงวดเกี่ยวกับมารยาท การแต่งกาย ระเบียบวินัย	6	3.26
13	ควรจัดครูที่นับถือศาสนาอิสลามมาสอน	5	2.72
14	ครูควรสอนให้ช้าลง	5	2.72
15	ครูควรมีความอดทน อย่าใช้อารมณ์	3	1.63
16	ควรให้ทำรายงานเป็นรายบุคคล	3	1.63
17	การประเมินผลควรมีอัตร้อยด้วย	2	1.09
	รวม	184	100.00

จากตาราง 16 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลมี 17 ประเด็น เมื่อพิจารณาจากความดี ของการตอบ สามารถแยกได้ 2 ระดับ ตามจำนวนความดีของการตอบ ดังนี้

1. การจัดข้อเสนอแนะที่มีความดีของการตอบสูง คือความดีตั้งแต่ 10 ขึ้นไปมี 7 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- 1) ควรจัดให้มีหลักสูตรสายอาชีพโดยเฉพาะให้เลือกเรียน
- 2) จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้น
- 3) ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
- 4) จัดครูผู้สอนมีความถนัดวิชานั้น ๆ
- 5) ควรอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้มากกว่านี้
- 6) ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่บ้าง
- 7) ครูควรและเข้าสอนตรงตามเวลา

2. ข้อเสนอแนะที่มีความดีของการตอบต่ำ คือข้อที่มีความดีต่ำกว่า ที่มีความดี น้อยกว่า 10 มี 10 ข้อ ดังนี้

- 1) ควรให้มีการพบปะสังสรรค์หลังจากจบไปแล้ว
- 2) ครูควรมีเทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่าง
- 3) ควรส่งเสริมด้านกีฬาให้มากขึ้น
- 4) ให้มีห้องสมุดของศูนย์เพื่อการค้นคว้า
- 5) ให้เข้มงวดเกี่ยวกับมารยาท การแต่งกาย ระเบียบวินัย
- 6) ควรจัดครูที่นับถือศาสนาอิสลามมาสอน
- 7) ครูควรสอนให้ช้าลง
- 8) ครูควรมีความอดทน อย่าใช้อารมณ์
- 9) ควรให้ทำรายงานเป็นรายบุคคล
- 10) การประเมินผลควรมีแบบอันทันด้วย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในพื้นที่เขตเมืองปริมณฑลและเขตหนองจอก เป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามอาศัยอยู่หนาแน่น มีผู้นำชุมชนมุสลิมซึ่งประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิด บุคคลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของชุมชนมุสลิม แต่เนื่องจากผู้นำชุมชนมุสลิมส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญอยู่ในเกณฑ์ภาคบังคับและต่ำกว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร จึงจัดโครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานของประชากรให้สูงขึ้น ซึ่งหมายถึงพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศวิธีหนึ่ง ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม ผู้ผ่านการเรียนในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ว่าผู้นำท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรดังกล่าวอย่างไร เนื้อหาและกิจกรรมแต่ละด้านมีความเหมาะสมเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่เป็นความคิด และข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชนมุสลิมดังกล่าว มาใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม ต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล โดยพิจารณาใน 5 ด้าน คือ เนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพบกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม เมื่อจำแนกตามเขตการปกครอง ตำแหน่งผู้นำ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อประมวลความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยจำแนกความคิดเห็นเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร เป็นการพิจารณา เนื้อหาวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรว่ามีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น สอดคล้องกับการนำไปใช้ตามความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน มีการจัดลำดับไว้ดีหรือไม่เพียงใด เหมาะสมกับการเรียนแต่ละระดับ มีความทันสมัยเหมาะสมกับเวลาที่ใช้เรียนเพียงใด

2. ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม พิจารณาเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักศึกษาทางไกลร่วมกันจัดในวันเวลา และสถานที่ที่กลุ่มกำหนดโดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานให้เกิดกิจกรรมการพบกลุ่ม ได้แก่ กิจกรรมแก้ปัญหาการเรียน กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม กิจกรรมต่อเนื่อง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในการวิจัยนี้จะสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสม ความคุ้มค่า และประโยชน์ที่ได้จากการจัดกิจกรรม สถานที่การพบกลุ่ม การวางแผน และการเตรียมตัวในการพบกลุ่ม

3. ด้านการสอนของครู พิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คือ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือรายวิชาที่กำหนดไว้ในการวิจัยนี้จะเน้นบทบาทของครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพทั่วไป

4. ด้านการประเมินผล เป็นการสำรวจความรู้ความสามารถของผู้เรียนเพื่อทราบความก้าวหน้า และเพื่อทราบผลสรุปของการเรียนการสอน โดยจะมีการประเมินผล 3 ระยะคือ ประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และประเมินผลหลังเรียน ว่าใช้วิธีการใด มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนโดยวิธีเรียนทางไกลเพียงใด

5. ด้านการนำไปใช้ ได้แก่ การนำความรู้ และทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เป็นต้นว่าการปรับปรุงบุคลิกภาพส่วนตัว ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว ใช้ในการประกอบอาชีพการงาน และประยุกต์ใช้ในกิจกรรมทางสังคมทั่วไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชนมุสลิม ประกอบด้วย อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น และกรรมการมัสยิด ในเขตมินบุรี และเขตหนองจอก ที่ผ่านการเรียนหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล นับจากปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2538 มีจำนวนทั้งสิ้น 544 คน เป็นผู้นำชุมชนในเขตมินบุรี 236 คน และเขตหนองจอก 308 คน เมื่อแยกตามระดับการศึกษาที่เรียนจบมา เป็นผู้จบระดับประถมศึกษา 178 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 218 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 148 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างมีระบบในอัตราส่วน 1 : 2 หรือร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร โดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อของผู้สำเร็จการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน มาจากเขตมินบุรี 117 คน และเขตหนองจอก 153 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เป็นอิหม่าม 65 คน คอเต็บ 38 คน บิหลั่น 37 คน และกรรมการมัสยิด 130 คน เมื่อจำแนก อายุเป็น 3 กลุ่ม จะได้กลุ่มอายุ 20 - 35 ปี จำนวน 37 คน อายุ 36 - 50 ปี 170 คน และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 63 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาที่เรียนจบมา จะเป็น ผู้จบระดับประถมศึกษา 89 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 108 คน และระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย 73 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพเป็น 4 กลุ่ม จะได้อาชีพเกษตรกร และครูสอนศาสนา กลุ่มละ 70 คนเท่ากัน เป็นลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน 68 คน และธุรกิจหรือค้าขาย 62 คน

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ที่นำมาตรวจสอบในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เขตการปกครอง ตำแหน่งผู้นำ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แบ่งเป็น 5 ด้านคือ เนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมพบกลุ่ม การสอนของครู การประเมินผล และการนำไปใช้

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานที่นำมาตรวจสอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 5 ข้อคือ

1. ผู้ชุมชนมุสลิมที่อยู่ในเขตการปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
2. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
3. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
4. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน
5. ผู้ชุมชนมุสลิมที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน เป็นคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่ามี 5 ช่วงคะแนน แบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 5 ด้านตามขอบเขตด้านเนื้อหา ในแต่ละด้านมีคำถาม 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำแบบสอบถาม ไปขอให้นักลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเอง โดยมีจดหมายนำของประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานครเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบ 270 ฉบับ ตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าชมขมุสลิม ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ
2. ความคิดเห็นของผู้เข้าชมขมุสลิมทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคำถามเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน แล้วทำการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรอิสระ ด้วยการทดสอบ t-test และ F-test แล้วแต่กรณี
3. ความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ด้วยการจำแนกตามเนื้อหา แล้วแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้เข้าชมขมุสลิมต่อการเรียนการสอน

1.1 ความคิดเห็นของผู้เข้าชมขมุสลิมโดยรวมเห็นว่าการเรียนการสอนทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการสอนของครู ($\bar{X} = 4.29$) ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$)

1.2 ความคิดเห็นเป็นรายชื่อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึง 50 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.57$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลความก้าวหน้าด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.49$) สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.48$) สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.42$) ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$) เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.41$) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$) มีการวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 4.39$) และการเตรียมตัวสอนล่วงหน้า ($\bar{X} = 4.38$)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม

2.1 เปรียบเทียบโดยเขตการปกครอง ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

2.2 เปรียบเทียบโดยตำแหน่งของผู้ชุมนุม ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

2.3 เปรียบเทียบโดยอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงกรณีเดียว คือผู้ที่มีอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านกิจกรรมพบกลุ่มสูงกว่าผู้ที่มีอายุน้อย (20 - 35 ปี) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 เปรียบเทียบโดยระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

2.5 เปรียบเทียบโดยอาชีพ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

3. ปัญหาการเรียนการสอน ปัญหาที่มีความถี่ของการตอบสูง ได้แก่

- 1) ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา
- 2) วุฒิกศีกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น
- 3) นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกลุ่ม
- 4) ครูผู้สอนไม่ค่อยอยู่ในขณะให้ทำกิจกรรมกลุ่ม
- 5) ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอนหรือการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม
- 6) นักศึกษาไม่ค่อยมาพบกลุ่ม

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะของผู้ประชุมชุมชนมุสลิมที่มีความดีในการตอบสูง ได้แก่

- 1) ควรจัดให้มีหลักสูตรสายอาชีพโดยเฉพาะให้เลือกเรียน
- 2) ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้น
- 3) ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม
- 4) จัดครูผู้สอนที่มีความถนัดในวิชานั้น ๆ
- 5) ควรอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้มากกว่านี้
- 6) ควรจัดทัศนศึกษาออกสถานที่บ้าง
- 7) ครูควรเข้าสอนตรงตามเวลา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้า มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่ควรหยิบยกมาอภิปรายดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้ประชุมชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของผู้ประชุมชุมชนมุสลิมโดยรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.29$) ด้านการสอนของครู ($\bar{X} = 4.29$) ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.13$)

ความคิดเห็นเป็นรายข้อ จากคำถามทั้งหมด 50 ข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 50 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 10 อันดับแรกได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.57$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลความก้าวหน้าด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.49$) สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.48$) ความเป็นกันเองกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.42$) สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน ($\bar{X} = 4.42$) เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและ

ตัดสินใจแก้ปัญหามีเหตุผล ($\bar{X} = 4.41$) การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.41$) การวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.40$) สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาอาชีพ ($\bar{X} = 4.39$) และการเตรียมตัวสอนล่วงหน้า ($\bar{X} = 4.38$) จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาหลักสูตรแต่ละระดับมีความต่อเนื่องกันเป็นอย่างดี และผู้นำเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป เพื่อจะได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ใช้ในการพูดต่อหน้าที่ประชุม ซึ่งจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์การพูด การอภิปราย ในคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ฟังที่ดีมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การบรรยายธรรมทุก ๆ วันศุกร์ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนศาสนา สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยหลักเกณฑ์ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้นเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษานอกโรงเรียนจึงเอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์มากที่ผู้นำชุมชนมุสลิมจะนำไปใช้กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และเมื่อผู้นำชุมชนมุสลิมพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น มีลักษณะ เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดีแล้ว เขาสามารถจะนำความรู้เหล่านั้นไปพัฒนาสังคมมุสลิมให้ดีขึ้นได้ต่อไป นั้นหมายความว่าประเทศชาติได้รับการพัฒนาไปอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนยึดเป็นแนวทางปฏิบัติในทุกกิจกรรมและทุกกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบ คือ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อให้มีคุณภาพที่ดี สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปฐม นิคมานนท์, 2528 : 215)

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้นำชุมชนมุสลิม

เมื่อนำความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม มาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ เขตการปกครอง ตำแหน่งของผู้นำ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงด้านเดียว คือผู้นำที่มีอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมพบกลุ่ม สูงกว่าผู้นำที่มีอายุน้อย (20 - 35 ปี)

นอกนั้นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าเขตการปกครอง ตำแหน่งของผู้นำ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้นำ ไม่มีผลต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากทั้งเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก พื้นที่ส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเกษตรกรรม การพัฒนาในพื้นที่ทั้ง 2 เขต มีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก อีกทั้งตำแหน่งผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบใกล้เคียงกัน และสามารถปฏิบัติแทนกันได้เมื่อตำแหน่งใดไม่อยู่ เมื่อผู้นำเหล่านั้นได้เข้ามาเรียนในหลักสูตรศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ลักษณะการเรียนการสอน ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเหมือนกันคือ มีการพบกลุ่มสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง ร้อยละ 30 ของเวลาเรียน เป็นกิจกรรมแก้ปัญหาทางการเรียน ร้อยละ 70 ของเวลาเรียน เป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมและสิ่งสำคัญที่เหมือนกันคือ ผู้นำชุมชนมุสลิม เป็นผู้นำที่มีความรู้ด้านศาสนาอยู่ในระดับสูง การดำเนินชีวิตตั้งอยู่บนพื้นฐานความรู้ด้านศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ด้วยหลัก 3 ประการ คือ หลักความศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักประจักษ์ใจ (อาณัติ พนามสนธิ. 2529 : 2) และยังสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า มุสลิมทุกคนจะต้องศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป การศึกษาแต่เพียงด้านเดียวจึงเป็นการไม่สมควร (มูรีเราะฮ์ บินตุ อับดุลเยาะฟู. 2532 : 70) ดังนั้นผู้นำชุมชนมุสลิมทุกคนจึงต้องพยายามขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทนต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

เมื่อมาพิจารณาด้านอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือผู้นำที่มีอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีความคิดเห็นด้านกิจกรรมพบกลุ่มสูงกว่า ผู้นำที่มีอายุน้อย (20 - 35 ปี) เนื่องจากผู้นำที่มีอายุ 36 - 50 ปี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงกว่า พบปัญหาในชีวิตประจำวันมาหลายรูปแบบ จึงต้องการที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรู้โดยผ่านกระบวนการกลุ่ม มีลักษณะอยากเป็นผู้นำกลุ่ม ต้องการเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับเป็นอย่างดี วัยนี้เป็นวัยที่มีความพร้อม และมั่นคงทางหน้าที่การงาน การเข้ามาเรียนไม่ได้มุ่งหวังในประกาศนียบัตรเป็นจุดประสงค์หลัก แต่ต้องการความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมพบกลุ่ม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งตรงกับความมุ่งหมายของการพบกลุ่มที่ว่า เพื่อประยุกต์ความรู้จากบทเรียน และประสบการณ์มาใช้กับปัญหาในชีวิตประจำวันและสังคม (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2538 : 33)

3. ปัญหาการเรียนการสอน

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัญหาที่มีความถี่ของการตอบสูง ได้แก่ ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา ภูมิการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูไม่ค่อยอยู่ในขณะให้ทำกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนไม่มีประสบการณ์การสอน หรือการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม นักศึกษาไม่ค่อยมาพบกลุ่ม จะเห็นได้ว่าสิ่งที่เป็ปัญหามากที่สุดสำหรับผู้นาคือ ครูผู้สอนไม่ค่อยเน้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา เพราะโดยทั่วไปผู้นาคิดว่า ถ้าเป็นการเรียนหนังสือ ครูต้องมีหน้าที่สอนมากกว่าทำกิจกรรมอื่น การเรียนการสอนต้องเหมือนกับเรียนในระบบโรงเรียน บางคนอ่านตำราเองแล้วไม่เข้าใจ หรือบางคนอ่านไม่คล่อง ครูบางคนไม่มีประสบการณ์ด้านการสอนหรือการจัดกิจกรรมพบกลุ่มเลย เพราะไม่เคยสอนมาก่อน คุณสมบัติของการเป็นครูประจำกลุ่มก็ไม่ได้กำหนดในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา เทียนทอง (2530) ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคกลางพบว่า การจัดกิจกรรมกลุ่มของครูประจำกลุ่มนั้น ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอนเน้นเฉพาะวิชาการ เนื่องจากผู้เรียนอ่านคู่มือเรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจ และครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ส่วนในทางปฏิบัติจริง ครูผู้สอนอาจยึดหลักการที่ไม่ให้เน้นเรื่องเนื้อหา ไม่ต้องสอนมากเกินไป ประกอบกับแหล่งค้นคว้ามิน้อยและอยู่ไกล จึงเป็นปัญหาแต่ในปัจจุบัน กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตรงตามความต้องการยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะจากผู้นาชุมชน

ข้อเสนอแนะของผู้นาที่มีความถี่ในการตอบสูง ได้แก่ ให้มีหลักสูตรสายอาชีพ โดยเฉพาะให้เลือกเรียน จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้น ควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จัดครูผู้สอนที่มีความถนัดในวิชานั้น ๆ ครูอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาให้มากกว่านี้ ควรจัดทัศนศึกษานอกสถานที่บ้าง ครูควรเข้าสอนตรงตามเวลา เมื่อพิจารณาจากข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว ผู้นาต้องการให้มีหลักสูตรสายอาชีพ จะสังเกต

เห็นว่า ผู้นำส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่มั่นคงอยู่แล้ว ข้อเสนอแนะนี้จึงน่าจะเป็นของผู้นำที่มีอายุน้อย (20 - 35 ปี) เพราะต้องการเปลี่ยนงาน หรือต้องการมีรายได้เพิ่ม ส่วนข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้มากขึ้นนั้น เนื่องจากกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมกลุ่มอยู่แล้ว เพราะใช้เวลาร้อยละ 70 ของเวลาเรียนทั้งหมด แต่ครูประจำกลุ่มอาจจะนำประเด็นปัญหาที่ใกล้กับชีวิตประจำวันของผู้นำเกินไปมาอภิปราย ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาผู้เรียนด้วยเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้นำชุมชนมุสลิม ว่าเขาทำอะไร มีขอบเขตแค่ไหนจึงนำบทบาทเหล่านั้นมาเป็นประเด็นในการแก้ปัญหา จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมกลุ่มสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และถ้ามีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเข้าไปด้วยก็ยิ่งดี แต่อย่านำเรื่องศาสนามาเป็นประเด็นในการเปรียบเทียบ หรืออภิปรายเพราะความเชื่อของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน วิรัช ลังประเสริฐ (2530) ได้ศึกษาความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนชาวไทยมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่อยู่ในชุมชนชาวไทยมุสลิมควรได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวกับศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยมุสลิม เพราะเป็นกิจกรรมที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้านคุณธรรมและความประพฤติ จะเห็นได้ว่า ถ้าครูผู้สอนนำเรื่องศาสนาอิสลามมาผสมผสานกับกิจกรรมพหุกลุ่ม เช่น เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลามมาให้ความรู้บ้างเป็นครั้งคราว จะทำให้กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นในชุมชนมุสลิมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ เพื่อการปฏิบัติ

1. ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนมุสลิมมี
ความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นั้นหมายถึง
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้าน ตรงความต้องการของกลุ่มผู้นำชุมชนมุสลิม ดังนั้น
ทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ควรจะจัดโครงการยกระดับการศึกษาของผู้นำ

ในเขตอื่น ๆ ต่อไป และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง โดยผ่านผู้นำที่ได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว

2. ในด้านการสอนของครู ครูผู้สอนควรอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาในบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ เป็นต้น เพราะผู้เรียนอ่านแล้วทำความเข้าใจด้วยตนเองไม่ได้ นอกจากนี้ควรใช้สื่อประสมมาประกอบการสอนด้วย จะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ปัญหาในเรื่องวุฒิการศึกษานอกโรงเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานอื่น รัฐควรมีนโยบายหรือมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความเท่าเทียมของวุฒิการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรับรองคุณภาพของวุฒิการศึกษานอกโรงเรียน หรือกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรปรับหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนให้มีความใกล้เคียงกับในระบบให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนของชุมชนมุสลิมในเขตต่าง ๆ
2. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนในชุมชนมุสลิม โดยเจาะลึกเพียงด้านเดียว
3. ศึกษาทัศนะเจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้จัดอีกด้านหนึ่ง
4. ศึกษาทัศนะของครูประจำกลุ่ม ที่สอนอยู่ในชุมชนมุสลิม เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพรรณ สุวรรณพิทักษ์. สมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีเรียนทางไกล ตามทฤษฎีของผู้ดำเนินงานครูประจำกลุ่มและนักศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- การต่างประเทศ, กระทรวง. ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพฯ : พระจันทร์, 2521.
- การิม อับดุลเลาะห์. คู่มือมุสลิมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ส.วงศ์ส่งเสริมการพิมพ์, 2520.
- การศาสนา, กรม. ศาสนาอิสลามฉบับสำนักจุฬาราชมนตรี. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2519.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มือดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- _____. การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532 ก.
- _____. การจัดกิจกรรมกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2532 ข.
- _____. คู่มือดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2530.
- การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร, ศูนย์. คู่มือนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับผู้นำชุมชน. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร, 2536.
- _____. รายงานผลการเรียน วิธีเรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน, 2536 - 2538.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2535.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานประจำปี 2536. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2536.
- คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. งานทดสอบกอรี้ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2537.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย," จุลสารลัทธิอิสลาม. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2514.

- จันจิรา บุญช่วย. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่ม ที่ส่งเสริมการอภิปราย
ของผู้เรียนในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- จุฬาราชมนตรี, สำนัก. โครงการพบปะผู้นำศาสนาอิสลามครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2526.
- ฉลาด จันทรสมบัติ. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในจังหวัดมหาสารคาม.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2527. อัดสำเนา.
- ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เอกสาร
ประกอบการสอนวิชาวิจัย 521. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- เชียรศรี วิวิธศรี. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน : เทคโนโลยีทาง
การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- ต่วน สุวรรณศาสน์. พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2519.
- เทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
การเรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- นิยม จิมตระกูล. กระบวนการกลุ่ม. ลพบุรี : ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว คณะวิทยาศาสตร์
วิทยาลัยครูเทพสตรี, 2522.
- บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. คู่มือการเขียนบทนิพนธ์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์,
2535.
- ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ประคอง กรรณสูตร. สถิติประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
 ประชาสัมพันธ์, ฝ่าย. บริษัทมินาร์ สันติ. กรุงเทพฯ : วุฒิชัยการพิมพ์, ม.ป.ป.
 ประสาน มาลากุล ณ อยุธยา. "การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต," วารสารเศรษฐศาสตร์.

12(4) : 1 - 8 ; เมษายน - กันยายน 2526.

พัทยา สายหุ. การศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตการศึกษาภาคใต้. รายงานการวิจัย
 ห้องสมุด คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และกรรมการพัฒนาชุมชน
 กระทรวงมหาดไทย, 2508.

มนัส ภาคภูมิ. พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
 ของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

มานพ เลาวกุล. ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
 เบ็ดเสร็จ ระดับ 3 - 4 ทางวิทยและปริญญ์ ในเขตภาคเหนือ. ปริณยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
 อัดสำเนา.

มนีเราะฮ์ บินตุ ดับดุลเกาะหะฟูร์. อิสลามธรรมชาติแห่งชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 เจริญผลการพิมพ์, 2532.

โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์. เรื่องศาสนาอิสลาม และชาวไทยมุสลิม ใน 4 จังหวัดภาคใต้.
 กรุงเทพฯ ; อักษรบัณฑิต, 2510.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจ
 การพิมพ์, 2528.

วิจิตรวาทการ, หลวงจ. ศาสนาสาทุก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ลูก ส.ธรรมภักดี, 2510.

วิรัช ลังประเสริฐ. การศึกษาความต้องการของผู้นำชุมชนชาวไทยมุสลิมที่มีต่อโรงเรียน
 ประถมศึกษา ในชุมชนชาวไทยมุสลิม ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริณยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ทะเบียนมัสยิดในประเทศไทย พ.ศ. 2535. กรุงเทพฯ : กอง
 ศาสนาปฏิบัติ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

_____. หลักการศึกษานอกโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : cursuqa ลาดพร้าว,
 2536.

- สิรินาฏ ราชเดิม. ความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3. ปริณิฎานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สุเทพ อ่วมเจริญ. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน ของครูประจำกลุ่มการศึกษาทาง วิทยุ และไปรษณีย์. ปริณิฎานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ; สำนักพิมพ์ทางนา, 2535.
- _____. หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมในภาคกลาง. กรุงเทพฯ : วิชาสังคมศาสตร์ และ มานุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- อนันต์ ศรีอนันต์. ความต้องการการพบกลุ่มของผู้เรียนการศึกษาคู่ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3 - 4 ทางวิทยุ และไปรษณีย์. วิทยานินท์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.
- อันส แสงอารีย์. เด็กในทัศนะอิสลาม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สองทางธรรม เอ็ดดิสัน, 2536.
- อัฐริย์ สรวงท่าไม้. ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาสายสามัญศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น วิธีเรียนทางไกลที่มีต่อกิจกรรม การพบกลุ่มการศึกษา นอกโรงเรียน. วิทยานินท์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536. อัดสำเนา.
- อัลวา และอัลฟาดีล. "หน้าที่ของมัสยิดและอิหม่าม," สัญลักษณ์. 6 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2526.
- อาฉัต همانสนิท. วัฒนธรรมกระแสหลักเอเชียอาคเนย์ - อิสลาม. เอกสารประกอบ คัมภรยายโครงการอบรมเอเชียศึกษา. ครั้งที่ 6 ประจำปี 2529. ณ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 23 - 25 เมษายน, 2529.
- อุดม เขยกิจวงศ์. การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2529.
- อุบล ทัศนโกวิท. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง เกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาคู่ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. ปริณิฎานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

- อุษา เทียนทอง. ลักษณะการจัดกิจกรรมพบกลุ่มการศึกษาคู่ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตภาคกลาง. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- อำนาจ วงษ์สมิง. กิจกรรมของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psycholglcal Testing. 3rd ed. New
 York : Harper and Row, 1970.
- Harris, Erantley Janes. "Project Role of the Georgia Cooperative
 Extension Service in Urban Areas," Dissertation Abstracts
International. 31 : 2633-A ; December, 1970.
- Karr and Kennth Joseph. "Meeting the Changing Needs of Adults
 through Education Programs and Services," Dissertation
Abstracts International. 39 ; April, 1972.
- Purvis, June. "Some Problem of Teaching and Leanring within the
 Open University," Educational Research. 21(3) : 163 - 175 ;
 July, 1980.
- Madakalul Sharonee. History of Muslims in Thailand Research Academy
Karachi. 4 : 5 ; September - October, 1969.
- Yamane, Taro. Statistics : An Introfuctory Analysis. 2nd ed.
 New York : Harper and Row, 1976.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูล

اللجنة الإسلامية بـبـانـكـوك
 คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร
 ISLAMIC AFFAIRS COMMISSION OF BANGKOK

มัสยิดยามีอุลอิสลาม คลองตัน
 2547 ถนนเพชรบุรี คลองตัน กรุงเทพฯ

MASJID JAMIUL ISLAM KLONTAN
 2547 Petchburi Rd., Klongtan, Thailand

10 มีนาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการขอแบบสอบถามของนิสิต

เรียน อธิการและคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ในเขตปทุมวัน และ เขตหนองจอก

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ พม. 1007/0645 ลงวันที่
 24 มกราคม 2540 จำนวน 1 ฉบับ

ข้าพเจ้าได้รับหนังสือจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แจ้งว่า นางวรรณิ์
 อัมมฤตม์ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
 " ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทาง
 ไกลในเขตปทุมวัน และ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร " โดยอยู่ในความควบคุมของ รศ.ดร.ปฐม นิศานนท์
 เป็นประธาน และ รศ.ประมาณ อะกีมี เป็นกรรมการ ตามความละเอียดในหนังสือของมหาวิทยาลัย ฯ ที่ได้แนบ
 มาพร้อมกับหนังสือฉบับนี้แล้ว

เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนิสิต ฯ ที่จะรวบรวมข้อมูลที่เป็นจริงอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไป
 วิจัย และนำไปสู่ความสมบูรณ์ในวิทยานิพนธ์ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น จึงใคร่ขอความกรุณายิ่งท่านอธิการ และ
 คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด ในเขตปทุมวัน และ เขตหนองจอก ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการขอแบบสอบถาม
 ของคุณวรรณิ์ อัมมฤตม์ ด้วยก็จะเป็นการดียิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และ หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือด้วยดีตามที่เรียนมาในครั้งนี้ จึงขอขอบคุณ
 มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประสิทธิ์ อามินเซ็น)

ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร

ที่ ทม 1007/ ๕๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๕ มกราคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางวรรณิ์ อับดุลสมัด เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาย
สามัญวิธีเรียนทางไกลในเขตมีนบุรี และเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ขอความควบคุมของ

รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์

ประธาน

รศ.ประมาณ ะกะมี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ตอบแบบสอบถาม
ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นักนิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิมต่อการเรียนการสอนหลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญวิธีเรียนทางไกล
ในเขตมินบุรีและเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดประสงค์ที่จะขอทราบความคิดเห็นของผู้นำชุมชนมุสลิม เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษายาสามัญ วิธีเรียนทางไกล สำหรับผู้นำชุมชนมุสลิมและสำหรับประชาชนทั่วไปให้ได้ผลดียิ่งขึ้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
- ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการเรียนการสอน
- ตอนที่ 3 ข้อคำถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความ
ข้อตรงกับความเป็นจริงสำหรับตัวท่าน

1. เขตการปกครอง
 - () เขตมินบุรี
 - () เขตหนองจอก
2. ตำแหน่งของผู้นำชุมชน
 - () อีหม่าม
 - () คอเต็บ
 - () บิหลัน
 - () กรรมการมัสยิด

3. อายุ

- () 20 ปี - 35 ปี
 () 36 ปี - 50 ปี
 () 51 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ประถมศึกษา
 () มัธยมศึกษาตอนต้น
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย

5. อาชีพ

- () เกษตรกร
 () ครูสอนศาสนา
 () ลูกจ้างของรัฐหรือเอกชน
 () ธุรกิจหรือค้าขาย
 () อื่น ๆ (โปรดเขียนลง) _____

6. เคยเรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกลสายสามัญและจบมาแล้ว _____ ปี

ตอนที่ 2 : ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสาย

สามัญ วิธีเรียนทางไกล

คำชี้แจง จากที่ท่านเคยเข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลมาแล้ว ท่านคิดว่าประเด็นคำถามต่อไปนี้ แต่ละข้อมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
	1	2	3	4	5
<u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>					
1. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับผู้เรียน					
2. เนื้อหาวิชาในแต่ละกลุ่มสภาพประสบการณ์สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน					
3. ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามกลุ่มวิชาที่ตนเองสนใจ					
4. เนื้อหาวิชาของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ..					
5. หลักสูตร เหมาะสมกับเวลาเรียน					
6. เนื้อหาหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณาและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล					
7. เนื้อหาในหลักสูตรให้พื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น					
8. สิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้					
9. ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้					

ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
	1	2	3	4	5
10. เนื้อหาที่เรียนสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม ประชาธิปไตย					
<u>ด้านกิจกรรมพบกลุ่ม</u>					
11. วิธีการจัดปฐมนิเทศนักศึกษา ก่อนเรียน					
12. การวางแผนที่ดีในการพบกลุ่ม					
13. กิจกรรมกลุ่มช่วยแก้ปัญหาการเรียน					
14. สถานที่ในการพบกลุ่ม					
15. การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อคลายความเครียด					
16. การนำปัญหาชุมชนมาร่วมกันอภิปรายเพื่อหา แนวทางแก้ไข					
17. การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ภายในชุมชน					
18. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน					
19. การมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปค้นคว้าเพิ่มเติม					
20. การจัดปัจฉิมนิเทศนักศึกษาหลังการเรียน					
<u>ด้านการสอนของครู</u>					
21. ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน					
22. ความเป็นกันเองกับผู้เรียน					
23. การเตรียมการสอนล่วงหน้า					

ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
	น้อย	ค่อนข้าง น้อย	ปาน กลาง	ค่อนข้าง มาก	มาก
	1	2	3	4	5
24. การใช้หลักจิตวิทยากับผู้เรียน					
25. การแนะแนวทางในการพัฒนาอาชีพให้กับผู้เรียน ..					
26. การใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหา					
27. การสอดแทรกแนวคิดการพัฒนาชุมชนในการเรียน การสอน					
28. ครูผู้สอนเข้าใจวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม					
29. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน					
30. การให้คำปรึกษาที่ดีแก่ผู้เรียน					
<u>ด้านการประเมินผล</u>					
31. การทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนการเรียน					
32. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและ เพื่อนร่วมกลุ่ม					
33. การประเมินผลการเรียนมีความยุติธรรม					
34. การประเมินผลเมื่อจบบทเรียนแต่ละบท					
35. การทดสอบย่อยเป็นระยะ ๆ ในระหว่างเรียน ..					
36. วิธีการในการประเมินผลเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน					
37. การสัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
38. การแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ					
39. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินผลความก้าวหน้า ด้วยตนเอง					

ข้อความ	ระดับความเหมาะสม				
	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก
	1	2	3	4	5
40. เกณฑ์ในการวัดผลประเมินผลระหว่างภาคและปลายภาค					
<u>ด้านการนำไปใช้</u>					
41. สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน					
40. กิจกรรมกลุ่มส่งเสริมการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน					
43. สามารถนำวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการอบรมสั่งสอน คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่สมาชิกในชุมชน					
44. สามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไปพัฒนาพัฒนาอาชีพ					
45. สามารถพูดต่อหน้าสาธารณชนได้อย่างมีหลักเกณฑ์					
46. นำไปใช้ในการอบรมให้ชาวบ้านเห็นโทษของการพนัน ยาเสพติดและโรคเอดส์					
47. สามารถนำหลักการของประชาธิปไตยไปใช้ตัดสินใจปัญหาในชุมชน					
48. นำความรู้ไปใช้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห้องสมุดประชาชนและสหกรณ์ร้านค้าขึ้นในมัสยิด					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางวรรณิ์ อับดุลสมัด
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 5 กรกฎาคม 2503
สถานที่เกิด	เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดบึงทองหลาง ต.พลศาลาแดง อ.เมอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 31/3 หมู่ 9 หมู่บ้านสุขใจวิลเลจ 2 ถนนสุขุมวิท แขวงลำผักชี เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 10530
การศึกษา	ค.บ. วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร